Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem
NAJER FOLKSBLAT

היינט 10 זייטען

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 280 | לאדז, מיטוואך, כה כסלו תרצ"ה | צוועלפטער יאהרגאנג | Łódź, środa, 5 Grudnia 1934 r. | № 280

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71. — Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

היינט זיצונג פון פעלקער-ליגע-ראט

עניַן סאאר-געביט און בלוטיגער מארסיילער אטענטאט ווערט היינט בעטראכט

ג ע נ ף, 4 (ספ. טעל.)

צו דער זיצונג פון פעלקערליגע ראט, וואס קומט פאר היינט, מיטוואך, זענען שוין געקומען אלע מיטגלידער.

נעכטען אין אווענד האט דער קאמיטעט פון דריי, פאר'ן עניַן סאאר געביט, אפגעהאלטען א זיצונג אויף וועלכער עס זענען אפגעגעבען געווארען בעריכטען.

צום ערשט וועט פארקומען א פערטרויליכע זיצונג פון ראט און עס וועט פעסטגעשטעלט ווערן דער טאג ארדנונג. פארזיצער וועט זיין בענעש, נאר ווען מען וועט בעטראכטען די ווענדונג פון יוגאסלאוויען, וועט דער פארטוגאלישער דעלעגאט פיהרען דעם פארזיץ.

נאך דער פערטער ווילכער זיצונג וועט פארק מען אן עפענטליכע זיצונג צו בעטראכטען דעם בעריכט וועגען סאאר געביט.

פ א ר י ז, 4 (ספ. טעל.)

פון גענף איז מען מודיע, אז לאוואל האט אין גענף קאנפערירט מיט'ן ענגלישען דעלעגאט.

היינט וועט ער קאנפערירען מיט ליטווינאוון און מיט'ן סאוויעטישען שארזש ד'אפער אין פאריז ראזענבערג.

פ א ר י ז, 4 (ספ. טעל.)

„האוואס" איז מודיע פון גענף, אז לאוואל, בענעש און יעווטיטש האבען ארומגעשמועסט די פראגע וועגען סאאר געביט און יוגאסלאוויענס מעמאריאל וועגען מארסעלער אטענטאט, ווי מען גיט איבער האבען זיי אויך גערעדט וועגען מזרח פאקט וועגען וואס זיי וועלען בעזונדערס שמועסען מיט ליטווינאוו'ן, וועלכער איז ספעציעל וועגען דעם געקומען קיין גענף.

250 טויזענד דאלאר פאר דער יוד. ארבייטערשאפט אין א"י

פראטעסט פון לינקע פ. צ. געגען בעעולה'ז די יודישע שפראך אין ארץ-ישראל

נ י ו - י א ר ק, 5 (יט"א טעלעגראפיש)

ס'איז געשלאסען געווארען די קאנפערענץ פון דער געווערקשאפט-קאמפיין פאר דער יודישער ארבייטערשאפט אין ארץ-ישראל.

אין דער קאנפערענץ האבען זיך בעטייליגט טויזענד דעלעגאטען פון אמעריקע און קאנאדע. ס'איז איבערגעלייענט געווארען א בעגריסונג מיט אויסדרוקען פון סימפאטיע פאר'ן ארץ-ישראל-אויפבוי פון פרעזידענט פון דער אמעריקאנער ארבייטער-פעדעראציע — רובאשאוו.

ס'איז בעשלאסען געווארען צו עפענען א זאמעל-אקציע פון 250 טויזענד דאלאר. ס'איז אנגענומען געווארען א רעזאלוציע צו שטיצען דעם „הסתדרות". דער פארשטעהער פון די לינקע פועלי ציון, האט שארף פראטעסטירט געגען בעעולה'ן די יודישע שפראך אין ארץ-ישראל.

אין דער קאמפיין-לייטונג זענען אריין: שלאס-בערג, סטובינסקי, ווינשטיין, זאריצקי, מילער און אמלען.

סיים-זיצונג אין קומענדיגער וואך

מארגען א זיצונג פון מיניסטארען-ראט

ו א ר ש א, 4 (טעלעפאניש)

דאנערשטאג וועט פארקומען א זיצונג פון מיניסטארען-ראט.

די דאזיגע זיצונג וועט זיין אן אנהויב פון אויפלעבען דאס פאליטישע לעבען און אן אריינפאהר צו דער ארבייט פון סיים, וואס הויבט זיך אן אין דער קומענדיגער וואך.

אויפ'ן טאג-ארדנונג פון דער מיניסטארען-ראט-זיצונג שטעהן איינינע געזעץ-פראיעקטען, א געזעץ וועגען העכערען דעם שטייער פון צוקער, נאוועלע צום אויטארען געזעץ און וועגען צוגאב קרעדיטען אויפ'ן לויפענדען בודזשעט יאהר.

פוילישער באקסער כמיעלעווסקי

ווערט בעעולהט דורך דייטשע ריכטער

ב ע ר ל י ן, 4 (סט. טעל.)

אין דער צווייטער רונדע האט זיך כמיע-לעווסקי געטראפען מיט'ן געוו. מייסטער פון איי-ראפע, דעם דייטש קאמפע און פערשפילט אונגע-דייטענד אויף פונקטען.

דער אורטייל פון די ריכטער האט בעעולט כמיעלעווסקי, וועלכער איז געווען א גלייכער געגנער.

פוילישער אמבאסאדאר קאנ-פערירט מיט'ן ענגלישען אויסערן מיניסטער

ל א נ ד א ן, 4 (ספ. טעל.)

אמבאסאדאר ראטשינסקי איז נעכטען אויפ-גענומען געווארען אין ענגלישען פארלאמענט דורכ'ן ענגלישען אויסערן-מיניסטער, מיט וועלכען ער האט אפגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ וועגען א רייה אקטועלע אינטערנאציאנאלע ענינים.

א גרוס פון אברהם סטאווסקי

ו א ר ש א, 4 (טעלעפאניש)

אונזער ווארשאווער קארעספאנדענט האט היינט געהאט א שמועס מיט אברהם סטאווסקי, וועלכער ווילט אין די לעצטע טעג אין ווארשא.

סטאווסקי, וועלכער איז ווי בעקאנט בעשול-דיגט געווארען אין ארלאזאראוו מארד, איז נאך דער בעפרייאונג געפאהרען קיין מינסק זיך צו זעהען מיט זיינע עלטערן.

אין שמועס מיט אונזער קארעספאנדענט אין ווארשא, האט סטאווסקי געזאגט, אז דער „נייער פאלקסבלאט" איז איהם נישט פרעמד, ווייל צוויי שען די ציייטונגען, וואס ער האט בעקומען אין תפיסה אריין האט זיך אויך געפונען דער „נייער פאלקסבלאט". ער דריקט דורכאויס א האר ציגען דאנק דער רעדאקציע פאר דער סימפאטיע, וואס אונזער צייטונג האט ארויסגעוויזען צו איהם בעתן ארעסט און בעת זיין טראגישען פראצעס. ער גריסט אויך דורך אונזער צייטונג אלע לעזער, וועלכע האבען איהם געוויס מיטגעפיהלט און אויך זיינע חברים אין לאדז.

ווייטער האט סטאווסקי איבערגעגעבען א רייה עפיזאדען פון זיינע איבערלעבונגען. ער האט אויך איבערגעגעבען, אז נאך דער רעוויזיאניס-טישער קאנפערענץ פאהרט ער צוריק קיין ארץ ישראל און אז ער האט שוין א וויזע פון דער ארץ ישראל רעגירונג.

ערשטע זיצונג פון נ"עם לאדזער שטאט-ראט

דער שטאט-ראט האט נעכטען בעקומען א גאנץ אנדערען אויסזעהן. נישט נאר די מענשען

צוזאמענשטעל האט זיך פון גרונד אויס געענדערט

נאר אפילו די אויסזעהן פון זאל, וואו ס'קומען פאר די זיצונגען, דער זאל איז אינגאנצען איבער-געבויט געווארען. דעם אויבנאן פערנעהמט דער פרעזידיום-טיש מיט 5 ערטער, א רייה נידריגער 8 ערטער פאר די לאווניקעס, נאך נידריגער ער-טער פאר די סטענאגראפיסטקעס און דאן קומט די רעדנער - טריבונע. אויף דער לינקער זייט, וואו ס'זענען שטענדיג געזעסען דער פרעזידענט און די וויצע-פרעזידענטען געפינט זיך א לאזשע פאר די העכערע מאגיסטראט-בעאמטע, ריעכטס, וואו ס'האבען זיך געפונען די ערטער פאר די לאוו ניקעס, געפינט זיך איצט די פרעסע-לאזשע. די גאלעריע געפינט זיך אויפ'ן באלקאן.

נעכטען אבער צו דער ערשטער זיצונג פון שטאט-ראט האט מען ארויסגעגעבען ערטער אויך פאר הונדערט געסט אין גרויסען זאל.

ביים אריינגאנג איז אוועקגעשטעלט

א שטארקע קאנטראלע

אין יעדע איינציגער מוז בעווייזען זיין אלעמריטס-קארטע, אהן קארטען וועט קיינער נישט אריינגע-לאזען, אפילו מיט דער שטארקסטער פראטעקציע, אין זאל געפינען זיך די אנגעזעהענסטע געזעל-שאפטליכע טוער אין לאדז, וועלכע ווארטען מיט שפאנונג דעם אויסגאנג פון דער ערשטער זיצונג אין נייעם שטאט-ראט, וואו די מעהרהייט געהער צו די ...

אויף רעכטס פון פרעזידיום זעצען זיך אויעך 35 ענדעקישע ראטמענער (3 געפינען זיך אין טורמע איבער איז נישט געקומען), דאס זענען אלץ נייע פנים'ער, וועלכע מ'האט אויף די בענק-לעך פון ״שטאט-ראט קיינמאל נישט געזעהען. זיי שווייגען אלע, בעראטען זיך נישט, זעהט אויס, אז די זענען געקומען שוין מיט פערטיגע בעשלו-סען, פון זיי איז אפהענגיג דער אויסגאנג פון דער זיצונג און אפשר דער גורל פון גאנצען איצ-טיגען שטאט-ראט...

אויף דער ערשטער באנק פון די ענדעקעס זיצט דער פארזיצער פון דער פראקציע, דער געוו. שול-אינספעקטאר פאדגורסקי, וועלכער גרייט זיך צום „קאמף".

די מיטעלסטע פולטער פערנעהמען די ראט-מענער פון דער סאנאציע, א חוץ דעם דעפ. וואל-טשינסקי זענען דאס אלץ אויך נייע מענשען, וועל-כע האבען נישט געהערט צו די ביזאיצטיגע שטאט-ראטען.

אין פראנט אויף די רעכטע באנק זיצען די ראטמענער פון דער

פעראייניגונג פון די יודישע פראקציעס, הינטער זיי די ציוניסטען

דאן די סאציאליסטען (בונד, פ.פ.ס., (דייטשע אר-בייטס-פארטיי) און דער פועלי-ציוניסט. ס'איז נישט פארגעקומען דאס וואס שטענדיג ווען אויף דער ערשטער זיצונג האבען זיך די ראטמענער גע-גענזייטיג בעקענט און פריינדליך געשמועסט, מ'פיהלט דעם אומצוטרוי צו דער מעהרהייט, ס'איז גלייכער פון די ענדעקעס צו זיין פאקהרוויטענס...

5 מינוט נאך 7 עפענט דער רעגירונגס-קאר-מיסאר וואיעוואדזקי

די זיצונג

ביים פרעזידיום-טיש זיצען דער העלטסטאט פון דער וואיעוואדזשע מאג. פעטרוס, דער דירעקטאר פון דער שטאט-פערוואלטונג קאלינאווסקי און דער סעקרעטאר בארטשעווסקי. קאמ. וואיעוואדזקי ליי-ענט אדורך די פעראָרדנונג פון וואיעוואדע וועגען בעשטעטיגען די וואהלען צום לאדזער שטאט-ראט ער ערקלעהרט, אז אין זאל זענען פעראן 62 ראט-מענער, ס'פעהלען 10, אזוי די זיצונג איז רעכט-קרעפטיג און קען אננעהמען אלע בעשלוסען.

ער לייענט אדורך די טאג-ארדנונג פון דער ערשטער זיצונג, וועלכע דארף בעשטימען די צאהל וויצע-פרעזידענטען, דאס געהאלט פאר'ן פרעזידענט, וויצע-פרעזידענטען און ענטשעדיגונג פאר די לאווניקעס.

איז דעם מאמענט מעלדעט זיך צום ווארט ראטמ. וואלטשאק ((פ.פ.ס.), וועלכער גיט פאל-גענדער ערקלעהרונג אין נאמען פון די סאציאליס טישע פראקציעס (פ.פ.ס., בונד און דייטשע אר-בייטס-פארטיי), ארומרעדענדיג דעם איצטיגען צו-זאמענשטעל פון שטאט-ראט, וועהרט ווייטער אין דער ערקלעהרונג געזאגט.

דער סאציאליסטישער קלוב

נעהמט נישט קיין אנטייל אין פעסטשטעלען די צאהל וויצע-פרעזידענטען, געהאלט פאר די מיט-גלידער פון דער שטאט-פערוואלטונג, ווי אויך צו די וואהלען פון דער גאנצער שטאט-פערוואלטונג, גלויבענדיג ערקלעהרט דער קלוב, אז אין הסכם מיט דער שטעלונג פון די סאציאליסטישע פראק-ציעס אין די פריהערדיגע שטאט-ראטען פאהרען מיר, אז אלע דיעטעס און בעלוינונגען צוליב דעם אנטייל אין די זיצונגען פון די שטאט-ראט-מיטגלי-דער אין די שטאטישע און קאנצעסיאנירטע אונטער נעהמונגען זאלען איינגעצאהלט ווערען אין דער שטאטישער קאסע אויף צו פארברייטערן די עפענט ליכע ארבייטען.

דאן מעלדעט זיך צום ווארט דער פארזיצער פון דער ענדעקישער פראקציע פאדגורסקי, ער ער-קלעהרט, אז

די ענדעקישע פראקציע האט אריינ געטראגען א דרינגענדען פארשלאג

צו דער איצטיגער זיצונג און פארלאנגט דער-בייער, אז דער פארשלאג זאל אדורכגעלייענט ווערען.

קאמ. וואיעוואדזקי ערקלעהרט, אז א האט דעם ענדעקישען דרינגענדען פארשלאג זענען נאך מעהר אנדערע אזעלכע פארשלאגען און די ווער-לען געלייענט ווערען, הייה אבער ווי דער ענדעק-קישער פארשלאג איז א ריין פאליטישער וואס געהט נישט אריין אין די קאמפעטענצען פון שטאט-ראט וועט דער דאזיגער פארשלאג נישט געלייענט ווערען.

פאדגורסקי פארלאנגט אבער ווייטער, אז דער פארשלאג זאל געלייענט ווערען און דא קומט שוין צום ערשטען ווער-טער-אויסטויש צווישען דעם פאר-זיצענדען און דעם ענדעקישען ראטמאן. צוליב דעם וואס דער פארזיצער וויל ווייטער נישט לייענען דעם דרינגענדען פארשלאג פון די ענדעקעס, פאר-לאזט זייער גאנצער פראקציע די זיצונג.

נאכ'ן פאליטישן מארד אין ראטענפערבאנד

קיראוו'ס לויה

ר י ג ע, 4 (ספ. טעל.)

פון מאסקווע איז מען מודיע: דער טרויער-צוג מיט קיראוו'ס קערפער איז אנגעקומען היינט 10,40 קיין מאסקווע.

פאר דער באהן-סטאציע האט זיך פערזאמעלט א גרויסע צאהל דעלעגאציעס מיט רויטע פעהנער געהילט אין שווארצע קרעפע.

די טרומנע מיט'ן קערפער איז ארויסגעטראגען געווארן דורך די מיטגלידער פון דער צענטראל-רעגירונג און צענטראל-קאמיטעט פון דער קאמוניסטישער פארטיי.

ביי א גרויסען אנטייל פון ארבייטער האט די פראצעסיע געריהרט צום פלאץ פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען וואו דער קערפער איז צפענטליך אויסגעשטעלט געווארן אין בערימטען קאלומנע-זאל. נעבען דער טרומנע האבען זיך אויסגעשטעלט צוו. אבד. דער אנפיהרער פון דער סאוויעטישער קאוואלעריע, בודיעני, וועלכער האט געהאלטען אויף א קישעלע די ארדערס פון דער-מארדעטען.

קיראוו'ס קערפער וועט פערברענט ווערען אין קרעמאטאריום מיטוואך נאכמיטאג. די אורנע מיט'ן אש וועט איינגעמויערט ווערען אין דער וואנד פון קרעמל.

אפענער בריף פון גארקי'ן

ר י ג ע, 4 (ספ. טעל.)

לויט ידיעות פון מאסקווע, האט מאקסים גארקי פערעפענטליכט אנ'אפענעם בריף צוליב קיראוו'ס מארד.

אינ'ם דאזיגען בריף דריקט גארקי אויס זיין אויפרעגונג צוליב'ן טעראר-אקט, וואס איז אויסגעפיהרט געווארן דורך די שונאים פון פראלעטאריאט. דער פאקט בעווייזט, אז דער מארד איז פערלייכטערט געווארן דורך אנ'אונערהערטער פערנאכלעסיגונג פון די סאוויעטישע זיכערקייטס-ארגאנען. גארקי אפעלירט צו דער סאוויעטישער רעגירונג שטרענג צו בעשטראפען די פונקציאנארען פון דער סאוויעטישער אדמיניסטראציע, וועלכע זיינען שולדיג.

אפיציעל וועגען מארד

מ א ס ק ו ו ע, 4 (ספ. טעל.)

דער פאלקס-קאמיסאריאט פאר אינערליכע ענינים האט פערעפענטליכט פאלגענדען קאמוניקאט וועגען אטענטאט אויף קיראוו'ן:

שבת, דעם 1 דעצעמבער ה. י. האט קיראוו צוגעגרייט א בעריכט פון די רעזולטאטען פון דער בעראטונג, וואס איז אפגעהאלטען געווארן אין נאוועמבער, פון צ. ק. פון דער קאמוניסטישער פארטיי. אין זעלבען טאג האט ער דעם בעריכט געזאלט צושטעלען אויף א פערזאמלונג פון די אקטיווע מיטגלידער פון דער לענינגראדער סעקציע.

ביי דער טיר פון קיראווס קאבינעט אין בנין פון אלטען סמאלנער אינסטיטוט, וואו קיראוו פלעגט געוועהנליך אויפנעמען אינטערעסאנטען, אין מאמענט ווען קיראוו האט געהאלטען ביים אריינגעהן אין קאבינעט, איז פון הינטען צו איהם צוגעלאפען ניקאלאיעוו און אויסגעשאסען פון א רעוואלווער טרעפענדיג קיראוו'ן הינטען אין קאפ. דער שטערבליך פערוואונדעטער קיראוו איז אריינגעטראגען געווארן אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד אין קאבינעט, וואו מ'האט איהם ערטיילט די ערשטע ערצטליכע הילף. די ארויסגערופענע פראפעסארען דאבראטווארסקי, זאלאניס און העסע האבען שוין געפונען אין א גסיסה-צושטאנד. קיין שום מיטלען האבען נישט געהאלפען צו דערהאלטען קיראוו'ן ביים לעבען.

ארום 2,12 א זייגער, האט מען אדורכגעפיהרט א סעקציע פון קערפער און פעסטגעשטעלט, אז פארן אטענטאט איז קיראווס געזונד-צושטאנד געווען א פולשטענדיג גוטער.

ארעסטען אין לענינגראד און אין מאסקווע

ר י ג ע, (ספ. טעל.)

די סאוויעטישע פרעסע איז מודיע, אז אין די לעצטע טעג האט מען אין לענינגראד און אין מאסקווע אדורכגעפיהרט ארעסטען צווישען די ווייס גווארדיעצעס, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין צוגרייטען א רייה אטענטאטען אויף דער סאוויעטישער מאכט.

סטאלין אין עהרען-וואך

ל ע נ י נ ג ר א ד, (ספ. טעל.)

די לעצטע עהרען וואך, וואס איז בעשטאנען פון סטאלין, מאלאטאוו, וואראשילאוו, זדאנאוו און טשודאוו, האבען דער טרומנע מיט קיראווס קערפער ארויסגעטראגען אויף די פלייצעס פארן פאלאץ, וואו מ'האט די טרומנע ארויפגעשטעלט אויף א הארמאט.

פערשטענדיגונג וועגען סאאר-געביט
די סעסיע פון פעלקער-ליגע-ראט

ג ע נ ף, (ספ. טעל.)

דאס אונטערשרייבען אין רוים די פערשטענדיגונג וועגען ענין סאאר, האט אין די פאליטישע אינטערנאציאנאלע קרייזען, ארויסגערופען א בעסערע שטימונג. אויף דער היינטיגער זיצונג פון פעלקער ליגע ראט, דערווארט מען דעם ענין אויפסניי צו בעריהרען.

אלס וויכטיגער פאקט פון דער פערשטענדיגונג ווערט בעטראכט די דייטשע גאראנטיע, וועלכע פערפליכטעט זיך צו פערזיכערן נאכן פלעביסציט די גלייכבערעכטיגונג פון אלע איינוואוינער פון סאאר געביט אהן אונטערשיד פון ראסע און רעליגיע, אפילו געגן די, וועלכע האבען געשטימט געגען צוריקגעבען סאאר געביט צו דייטשלאנד.

פ א ר י ז, 5 (ספ. טעל.)

דער פראנצויזישער אויסערן מיניסטער לא=וואל איז מאנטאג אפגעפאהרען קיין גענף. מיט דעם זעלבען צוג זענען געפאהרען דער יוגאסלאווישער אויסערן מיניסטער יעווטיטש און דער סאוויעטישער שארזש-דע=אפער אין פאריז – ראזענבערג.

פ א ר י ז, 5 (ספ. טעל.)

צווישען די פראגען, וואס זאלען בעטראכט ווערען אויף דער זיצונג פון פעלקער ליגע ראט געפינט זיך אויך די פראגע וועגען אטענטאט אין מארסייל.

SKLEP

zaprowadzony, w centrum Piotrkowskiej do sprzedania. Oferty sub. „Trykotaże". 5218

זאל פילהארמאניע
20 נארוטאוויטשא 20

חנוכה=קאנצערט

היינט, מיטוואך ד. 5 דעצ. 9 אוונט, ווערט געגעבן ווערן
א רעליגיעזער קאנצערט
פון דעם וועלט-בעריהמטען ווארשעווער אבערקאנטאר

משה קוסעוויצקי

וועלכער וועט אויספיהרען יודישע „נגינה", וואס עס איז פארבערייטעט ספעציעל אויף דעם חנוכה=אווענד. אקאמפאנירען וועט די בעוואוסטע „מנגנת" פר. ליכטענשטיין=דאווידאוויטש, ווארשא. ●●●●●●●● עולם פערזעהט זיך מיט איינטריטס=קארטען.

פאטפארטום אומנילטיג.

בילעטען-פארפערקויף: זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20 און טערקישע צוקערניע, פיעטריקאווער עקע פאלודניאווא. ●●●●●●●● די פרייזען זענען ערמעסיגט פון 1 זל. ביז 2.50 זל.

לאדזער יודישער טורן- און ספארט-פעראיין בר=כוכבא

הײַנט, מיטוואך, דעם 5-טן דעצ. 9 א זייגער אוונט קומט פאר

א גראנדיעזער

חנוכה=טורן=פעסט

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" 27 ציגעל- גאס 27.

מיט'ן אנטייל פון אלע מענער- און דאמען-גרופען אונטער דער לייטונג פון די ה"ה פראפ. א. סעגאל און פראפ. י. זיידע. צום סוף: אנ'אינטערעסאנטער פראפאגאנדע=באקס-מעטש „מכבי"—בר=כוכבא

בילעטען צו בעקומען אין לאקאל פון „בר-כוכבא" (פיעטריקאווער 111) און ביי דער קאסע פון טעאטער „ראזמאיטאשטשי"

פאר גארדעראב, ביזשוטעריע און לאמבארד- סוויטעס
צאהלט די העכסטע פרייזען
אליזאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7.

Dr
Wajnberg
ספעצ. פון לונגע, הארץ און סקלעראז: קראנקהייטען
וואוינט יעצט פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9—10 פריה, 3—5, 8—9 אוו.

Dr. med.
Haltrecht
ספעציאל-ארצט פאר הויט-און געשלעכטס קראנקהייטען
פיעטריקאווער 10, טעל. 245-21
נעמט אן פון 8—11 פריה און פון 1-30—2-30 מיטאג און פון 5—9 אוונד.
זונטאג פון 10—1 בטאג.
אלע ארט אנאליזען.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.

Dr. med.
Leon Familier
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען אויף
6.שערפיעז 37 (בענעדיקטא)
נעהמט אן פון 5—7 נאכמ.

בײַלייד
דעם טיפסטן בײַלייד דריק איך אויס פרײַלײַן ראזשקא ריכטער צו'ן דעם פריהצײַטיגען טויט פון איהר ליבען און אונפערגעסליכער פאטער
משה ישראל נ"ע
ווײַט געטרײַסט מיט המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
דוד פריימאן.

אוירען, נאז און האלז קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 11—1 און פון 5—8 אוונט.

אויגען-קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. **B. Donchin**
פיעטריקאווער 90, טעלעפ. 221 72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען-קראנקע (צוועק אפעראציע א. ז. וו.), ווי אויך אמבולאטארישע פון 9 ביז 1 און פון 4 ביז 7.30 אוונד.

די 1-טע און ביליגסטע קוועלע פון
רעשטען
אויף פאלטענס און אנציגער
פון די בעסטע ביליצער און טאמאשא-ווער סחורות, די מאדערנסטע מוסטערן, אין א גרויסען אויסוואהל, בעקומט מען נאר ביי
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 גאוואמיעסקא 5
טעל. 156-09
געדענקט. פראנט 2 שטאק.

צו פערדינגען א צימער
אין הויף שרודמיעסקא 8 — טעלעפאן, עלעקטריע, וואסער און גאז. א ספעציעלער איינגאנג. געוואונשען אויף מסחר. ערקינדיגען אין פיינגאלד'ס קאלעקטור, שרודמיעסקא 8, טעל. 108-99.

אטוואצק 7.50 זל. טעגליך
קלימאטישע וואלד=סטאציע
Sanatorjum D-ra med. W. PRZYGODY
לונגען - אפטיילונג: ס'ווערען געהיילט לונגען-קראנקע לויט די נייעסטע מעטאדען.
כירורגישע אפטיילונג: ווערען געמאכט: אדמע, איבערברעכונג פון פערוואקסונגען, דורכשניידען פונ'ם נערוו א. ז. וו.
ספעציעלער פאוויליאן: ריטשאלט-פרייזען צוגעפאסט צו דער איצטיגער קריזיס-צייט נעמען ארום: פולע אויסהאלטונג, מעדיצין, אויפזיכט, רענטגען, אנאליזען א"א
כשר'ע קיך! געשמאקע כשר'ע קיך. כשר'ע קיך!
פאר רעקאנוואלעסצענטען זארגפעליגע אויפזיכט.

יעדער יוד
האט א מעגליכקייט פאר זיך צו ערווערבען
א פלאץ אין ארץ=ישראל
פון 12 פונט אן אויף זעהר גינסטיגע בעדינגונגען.
אינפארמאציעס ערטיילט דער ה' אינזש. יצחק זשעלינסקי
פארשטעהער פון אל=הדר תל-אביב ירושלים
טעגליך פון 10 ביז 1 און פון 5—7 אוונד אין לאקאל פון האנדווערקער=קלוב, פילסודסקיעגא 69.

תנו כבוד לתורה
זונטאג, פרשת ויגש, דעם 9/12 זאת חנוכה קומט פאר
איז בית מחסה לזקנים
קאנשטאט'ס שטיפטונג פאמארסקא 54
א חינוך הספר תורה
3.30 נאכמיטאג, צו וועלכער אלע מיטגלידער און נישט-מיטגלידער ווערען איינגעלאדען. צום בעקוועמליכקייט פאר'ן פובליקום וועט די שוהל זיין אפען גאנץ חנוכה פון 4 ביז 8 אוונד. די געעהרטע דאמען קענען קומען נייען ידיעות און הערען קענען שרייבען אותיות. למצוה גדולה יחשב לכם.
מיט אכטונג די פערוואלטונג פון „בית מחסה לזקנים".

פראנצויזישער ארבייטס-מיניסטעריום

גיט אויפקלערונגען וועגען די נייע געזעצען בנוגע אויסלענדער אין פראנקרייך

די נייע בעשטימונגען וועגען ארבייטער, האנדווערקער, וועלען שטרענג אויסגעפיהרט ווערען

„פאריזער היינט" גיט איבער:

אונזער מיטארבייטער מ. יארבלום, וועלכער פיהרט דורך א אנקעטע צווישען אפיציעלע פערזענליכקייטען און אין רעגירונגס-אינסטיטוציעס וועגען די נייע געזעצען געגען אויסלענדער, האט זיך געווענדעט צום ארבייטס-מיניסטעריום נאך אויפקלערונגען, וועגען דעם, ווי אזוי די נייע געזעצען וועלען אויסגעפיהרט ווערען אין בעצוג צו די יודישע ארבייטער, און האנדווערקער.

מ. יארבלום גיט דא איבער די וויכטיגע געשפרעכען, וואס ער האט געהאט אין די בעזונדערע אפטיילונגען פון ארבייטס-מיניסטעריום.

קודם כל די פאליטיק פון ארבייטס-מיניסטער — וואס דענקט ער צו טון? פרעג איך דעם קאבינעט שעף.

„דער מיניסטער וועט זיך בנוגע פרעמדער ארבייט האלטען ביים געזעץ פון 10. אויגוסט 1932 וואס רעגולירט דעם פראצענט פון פרעמדער ארבייט אין פראנקרייך. דער פראצענט ווערט בעשטימט דורך דעקרעטען פון מיניסטער און נישט דורך געזעצען פון פארלאמענט. ביז איצט זענען ארויסגעגעבען געווארען 72 דעקרעטען וואס בערירען פערשיעדענע פראפעסיעס און פערשידענע געגענדען פון לאנד. אין א סך פראפעסיעס איז דער פראצענט העכער פון 10, און איניגע פראפעסיעס דערגרייכט ער א זעהר גרויסען ציפער. ער דערגרייכט אפילו ביז 80.

די אויפגאבע וועלכע מיניסטער זשאקיע שטעלט זיך איצט איז דורך פרישע דעקרעטען פערקלענערען דעם פראצענט דא וואו ער איז הויך, און איינפיהרען דעם פראצענט דא, וואו ער איז נאך נישט בעשטימט. דאס געהט נישט אזוי שנעל; די אונטערנעהמער - און ארבייטער - ארגאניזאציעס דארפען וועגען דעם ארויסזאגען זייער מיינונג. ביז איצט זענען די דעקרעטען אנגענומען געווארען נישט דורך דער איניציאטיוו פון מיניסטעריום נאר פון די דאזיגע ארגאניזאציעס.

— און דערווייל וואס וועט די רעגירונג טון?

„דערווייל וועט מען שטרענג רעגולירען דאס ארויסגעבען די ארבייטס-ערלויבנישען. דאס געזעץ פון 1932 בעשטימט דעם פרינציפ פון ארבייטס-קארטען, נישט די פארמען. מיר פיהרען איצט איין פאלגענדע מאסנאהמען:

1. קיין שום ערלויבנישען וועלען נישט געגעבען ווערען פאר איינבערענגען ארבייטער פון דרויסען; אן אויסנאהם וועט אמאל געמאכט ווערען אין זעהר בעזונדערע פאלען פון זעלטענע ספעציאליסטען, וואס מיר האבען נישט און פאר געוויסע ארטיסטען, נישט מעהר.

2. ארבייטס-קארטען פאר די וואס זענען שוין אין פראנקרייך וועלען ארויסגעגעבען ווערען העכסטענס אויף 11 חדשים.

3. אין פרינציפ וועלען די דאזיגע קארטען נישט בענייט ווערען פאר די וואס זענען זייענדיג פון צוויי יאהר אין פראנקרייך.

4. ביז איצט פלעגען די ארבייטער, וואס געפינען זיך אין פראנקרייך נישט ווייניגער פון 5 יאהר און וואס האבען געהאט ארבייטס-קארטען, בעקומען אויטאמאטיש א בענייאונג פון זייערע קארטען אהן אנקעטעס. פון היינט אן וועט אויך פאר דער דאזיגער קאטעגאריע ווערען אויסגעפארשט אויב מען זאל בענייען, אדער נישט זייערע קארטען.

— מיט וואס וועט איהר זיך רעכענען ביים געבען אדער אבזאגען די קארטען?

„מיט דער ארבייטסלאזיגקייט אין דער פראפעסיע. מיט דער פערזענליכער לאגע פון ארבייטער, א פאטער פון א משפחה, בעזונדערס דער, וועלכער האט קינדער געבוירענע אין פראנקרייך, וועט שנעלער בעקומען די ערלויבניש ווי בחורים. מיר וועלען זיך אויך רעכענען מיט די ספעציעלע קאנטענישען פון די פרעמדע ארבייטער; אבזאגען א גוטען ספעציאליסט אין דער ארבייטס-קארטע קען הייסען נאך מעהר פערשטארקען די ארבייטסלאזיגקייט פון די פראנצויזישע ארבייטער.

„מיינט איהר באמת, אז די דאזיגע פאליטיק וועט פערבעסערען די לאגע?

— „מיר מיינען נישט, אז מען קען אזוי ליכט אפשאפען די פרעמדע ארבייט אין פראנקרייך; באר פערקלענערען האט מען זי בעדארפט; מען האט שוין געוויסע רעזולטאטען דערגרייכט: אזוי זענען אין 1930 געווען 1.285000 פרעמדע ארבייטער אין פראנקרייך; אין 1931 — 1,144.000; אין 1932 — 910.000, אין 1933 — 836.000 און צום 30 יוני 1934 — בלויז 814.000..

— ווילט איהר נאך פערקלענערען? דענקט איהר נישט, אז דאס וועט בלויז די ווירטשאפט דעזארגאניזירען? די נוצען וועלען זיין מינימאלע און וועלעז ברענגען בלויז שאדען דעם פראנצויזישען נאמען? הייבט ארבייטער, מארגען בעל מלאכה, איבערמארגען — קאמערסאנטען?

— מיר מוזען פערטיידיגען דעם פריאריטעט פון די פראנצויזישע ארבייטער — איז געווען דער ענטפער.

פרעג איך ווייטער: — א צאל אויסלענדער ארבייט ביי זיך אין דער היים. דאס זענען כמעט אלע גוטע ספעציאליסטען, פעהיגע ארבייטער וואס זענען בלי ספק נוצליך פאר דער ווירטשאפט אין פראנקרייך. א סך יודען, וואס האבען געמוזט צוליב א סך סיבות פערלאזען זייערע אלטע היימען זענען גלענצענדע שניידער, טריקאטאזש-ספעציאליסטען, ביטעל-ארבייטער א. א. וואס ווילט איהר מיט זיי טון? נישט געבען די ערלויבניש צו ארבייטען?

— יא, מיר ווייסען, אז עס זענען פאראן גוטע קאבלייט אין די אלע פראפעסיעס. באר די לאגע פון די פאסאזשירס, וועלכע מיר בעצייכענען מיט דעם נאמען „הויז ארבייטער" איז רעגולירט דורך דעם זעלבען געזעץ פון 10. אויגוסט 1932; דאס געזעץ רעדט וועגען דעם, אז אלע פרעמדע ארבייטער — אין די רעגירונגס און אין פריוואטע אונטערנעהמונגען — מוזען האבען אן ארבייטס-קארטע און דער ארטיקעל 6 גיט צו: „די אויבענדערמאהנטע בעשטימונגען ווערען אנגעווענדעט צו די ארבייטער וואס ארבייטען אין דער היים פאר די אונטערנעהמונגען, וואס זענען אנגעמערקט אין ארט. 1 און 2.. (ד. ה. פאר פריוואטע און געזעלשאפטליכע אונטערנעהמונגען). קיין שום אונטערשיד איז אלזא נישט פאראן צווישען ארבייטער, וואס ארבייטען אין א פאבריק אדער וואס ארבייטען ביי זיך אין דער היים מיט די שטאפען פון דער פאבריק. דאס געזעץ איז שוין אלט העכער צוויי יאהר; די אונטערנעהמער האבען אפשר נישט אויפמערקזאם געמאכט אויף דעם דאזיגען ארטיקעל, האבען פערלאנגט קארטען בלויז פאר ארבייטער, וועלכע זיי האבען גענומען צו זיך אין דער אונטערנעהמונג, און האבען אבער ביז איצט ארויסגעגעבען ארבייט פאסאזשירס, נישט פאדערענדיג ארבייטס-קארטען. איצט וועלען זיי דאס מוזען שטרענג טון, אויב נישט וועלען זיי בעשטראפט ווערען.

„די פאסאזשירס וועלען מוזען זיך ווענדען צו בעקומען די ארבייטס-קארטען. און אויך דא וועט זיך דאס מיניסטעריום רעכענען מיט די פראפעסיעס, גוטע קענטענישען פון פאסאזשירס וואס דארפען בעשטעטיגט ווערען דורך די אונטערנעהמער, און אויך מיט דער פערזענליכער און משפחה לאגע פון פאסאזשירער.

— און וואס וועט זיין מיט די פאסאזשירס וואס האבען אליין איינציגע ארבייטער, און זענען אין א געוויסער מאס אונטערנעהמער?

— מיר ווייסען וועגען אזעלכע פאלען; יעדעס מאל מאכען מיר אן אנקעטע: אויב עס האנדעלט זיך באמת וועגען אנטרעפרענערען. אויב דער פאסאזשיער האט באמת א צאהל שטענדיגע ארבייטער, פאר וועלכע עס ווערט געצאהלט סאציאלע פערזיכערונג, האט א פאטענט, צאהלט שטייערען ווי א אינדוסטריעלער און קאמערסאנט — איז ער בעפרייט פון האבען אן ארבייטס-קארטע.

פערשטארקען דאס ארישע געזעץ אין דייטשלאנד

בערלין, 4 (ספ. טעל.)

ווי עס מודיע די „פראנקישע טאגעסצייטונג", האבען 500 דייטשע דאקטוירים, נאך א רעדע פון יוליוס שטרייכער, איבערגעשיקט צום מיניסטער פריק א געמיינזאמע פעטיציע אין וועלכער זיי פערלאנגען, כדי צו דערגענצען די ביז איצטיגע ארישע געזעצגעבונג, זאל מען שטרענג בעשטראפען פאר געמישטע חתונות. זיי פערלאנגען צו בעשטראפען ווי די געפעהרליכסטע פערברעכער, פאר פיזישע בעציהונגען צווישען אן'ארישער פרוי און יודישען מאנספערזאן. אין אזא פאל דראהט דער פרוי צו פערלירען דאס בירגער-רעכט. דעם יודען דראהט מיט פערלירען בירגער-רעכט, קאנפיסקירען דאס פערמעגען, 5 יאהר תפיסה און ארויסגעשיקט צו ווערן פון דייטשלאנד.

פארטיי-צוזאמענפאהר פון די פועלי-ציון אין בעלגיען

פאר דעם פרידענס-אפמאך מיט די רעוויזיאניסטען

בריסעל, (יט"א) דא איז פארגעקומען דער דריטער צוזאמענפאהר פון די היגע ציוניסטען-סאציאליסטען. עס זענען געווען אנוועזענד 40 דעלעגאטען פון 6 יודישע ישיבים אין בעלגיען.

דעם צוזאמענפאהר האט בעגריסט דער סאציאליסטישער דעפוטאט לואי פיערא אין נאמען פון דער בעלגישער ארבייטער פארטיי ווי אויך פון פערשידענע ציוניסטישע ארגאניזאציעס.

דער צוזאמענפאהר האט גענומען א שטעלונג צו די אקטועלע ציוניסטישע פראגען, צוו. אנד. האט דער צוזאמענפאהר אנגענומען א פאזיטיווע שטעלונג צו דעם אפמאך מיט די רעוויזיאניסטען, צוגעבענדיג בעדינגונגען וועגען ציוניסטישער דיסציפלין און פערפליכטענדע מיטארבייט פאר די קרנות.

דאס אלטע יודישע געטא אין טריעסט

וועט צושטערט ווערען צוליב דער שטאט-רעגולאציע

טריעסט (יט"א) די הייזער, פון וועלכע עס איז אמאל בעשטאנען דאס אלטע יודישע געטא אין טריעסט, וועלען אין קורצען צושטערט ווערען אין צוזאמענהאנג מיט'ן דורכפיהרען דעם נייעם רעגולאציע פלאן פון דער שטאט. עס וועלען אזוי ארום בעזייטיגט ווערען אנ'ערך 40 הייזער, דערונטער אויך די אלטע סינאגאגע, וועלכע איז אויפגעשטעלט געווארען אין יאהר 1798. די היסטאריש ווערטפולע און ארטיסטישע טיילען פון דער אלטער טריעסטינער סינאגאגע וועלען אפגעהיט ווערען. מיט דעם צושטערען דאס אלטע יודישע געטא פערשווינדעט נאך איינע יודישע אלטערטימליכקייט, מיט וועלכער עס איז פערבונדען א שטיק געשיכטע פון טריעסטינער יודענטום.

ליטווישער אויסערן-מיניסטער אין פינלאנד

ער האט נישט געגעבען קיין ענטפער אויף דער פראגע וועגען ווילנע

ריגע, 4 (ספ. טעל.)

פון העלסינגפארס איז מען מודיע, אז דער ליטווישער אויסערן מיניסטער לאזאראיטיס האט היינט אפגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ מיטן פינישען אויסערן מיניסטער.

פאר פרעסע פארשטעהער האט דער ליטווישער אויסערן מיניסטער געזאגט, אז ליטע וועט ווייטער שטיצען דעם מזרח פאקט. ליטע וויל ווייטער אנהאלטען פריינדליכע בעציהונגען מיט פראנקרייך און אויך מיט ראטענפערבאנד.

אויף דער פראגע וועגען ווילנע האט לאזאראיטיס נישט געענטפערט.

אלוועלטליכע יודישע געזעלשאפט פאר אנטראפאלאגישע,

עטנאלאגישע און עטנאגראפישע פארשונג פון יודישען פאלק

טשערנאוויץ, (יט"א) אונטער דעם נאמען „יודישע געזעלשאפט פאר אנטראפאלאגישע, עטנאלאגישע און עטנאגראפישע פארשונג" איז דא געשאפען געווארען א קאמיטעט פון געלעהרטע, לויט דעם איניציאטיוו פון ד"ר מיכאל אדלער, מיטגליד פון דער אנטראפאלאגישער געזעלשאפט אין פאריז.

ד"ר אדלער אונטערנעמט איצט א וועלט רייזע מיט דער אויפגאבע צו גרינדען איבעראל ערטליכע קאמיטעטען, וועלכע וועלען זיך דארפען פעראייניגען אין אנאל'וועלטליכע יודישע געזעלשאפט אויף צו פארשען דאס יודישע פאלק פון אנטראפאלאגישען, עטנאלאגישען און עטנאגראפישען שטאנדפונקט.

דער קאמף פאר רבנישער השגחה איבער דער שחיטה אין ניו-יארק

ניו-יארק (יט"א) די צענטראליזירטע רבנישע השגחה איז שוין איינגעפיהרט געווארען אין אנ'ערך פינף און נײנציג פראצענט פון די ניו-יארקער עופות מערק. די מעלדונג, אז די שוחטים האבען זיך אויך פערבינדען מיט'ן ועד הכשרות הכללי, איז אויפגענומען געווארען מיט צופרידענהייט.

אויף א ספעציעלער קאנפערענץ וואס איז פארגעקומען וועגען דעם ענין האט ריכטער ראזאלסקי ערקלערט צוו. אנד: „אין פיהל, אז מיט דעם וואס די צענטראליזירטע רבנישע השגחה ווערט איינגעפיהרט, וועט שוין אויך איינגעפיהרט ווערען צענטראליזאציע אין יודישען לעבען אין ניו-יארק בכלל. מיט דער צייט וועט עס פיהרען צו דער גרינדונג פון א יודישער קהלה און נישט נאר כשרות, נאר אויך אנדערע יודישע אינסטיטוציעס וועלען זיין צענטראליזירט".

שווייצאריש-קאטוילישע צייטונגען

וועגען די „פראטאקאלען פון די זקני ציון"

ציריך. (יט"א) די גרויסע קאטוילישע צייטונג אין לוצערן „פאטערלאנד", וואס צייכענט זיך נישט אויס מיט קיין בעזונדערער יודען-פריינדליכקייט, האט פערעפענטליכט א לענגערען ארטיקעל וועגען דער פרינציפיעלער בעדייטונג פון דעם בערנער פראצעס וועגען די „פראטאקאלען פון די זקני ציון".

די צייטונג שטעלט פעסט, אז די „פראטאקאלען" זענען שוין פון לאנג אנערקענט געווארען אלס פעלשונג און קיינער וואלט וועגען זיי נישט געטראכט, ווען היטלער וואלט אין זיין בוך זיי נישט אויסגענוצט אלס גרונד פאר געוויסע פאדערונגען.

„לויט דעם איצטיגען צושטאנד פון די בעווייז-מאטעריאלען -- שרייבט „פאטערלאנד" — איז צו עררווארטען א דורכפאל פון דעם „נארדישען גייסט". פאר די העלדען-זיהן פון וואטען איז דאס אבער א נייע געלעגענהייט זיך צו בלאמירען פונקט ווי דאס איז שוין נישט איינמאל געשעהען אין משך פון זייער קורצער הערשאפט. עס איז גענוג צו דערמאנען די נאך אקטועלע קירכען-שטרייטען. כדי צו מאסקירען זייער איינגענע פוסטקייט, מוזען זיי האבען א שעיר-לעזאזל און געשטאלט פון די יודען. מען דארף נישט זיין קיין ספעציעלער פריינד פון ישראל, כדי צו קומען צו דעם אויספיהר -- פערענדיגט דער קאטוילישער ארגאן.

דער פערביסענער אנטי-יודישער קאמף אין דייטשלאנד

בערלין (יט"א) נייע טויזענדער יודען אין דייטשלאנד דראהט צו פערלירען די ביז איצטיגע פרנסה מעגליכקייטען. נישט נאר יודישע ארטיסטען, נאר אויך יודישע ארכיטעקטען, קאנצערט לייטער, אנאנסען-אגענטען און אפילו צייטונגס פערקויפער בעקומען נישט קיין ליצענצען פארטצוזעצען זייער בעשעפטיגונג אין יאהר 1935. דער אבזאג ווערט מאטיווירט דערמיט, וואס זיי זענען נישט קיין מיטגלידער פון דער רייכס קולטור קאמער. דאס געזעץ וועגען דער רייכס קולטור קאמער ענטהאלט נישט קיין ארישער פאראגראף. אנשטאט דעם איז אבער פאראן א בעשטימונג, אז מען קען נישט אננעמען אין דער קולטור קאמער פערזאנען, וועלכע זענען דערפון „נישט פאסיג", דאס ווערט פאקטיש אינטערפרעטירט אין דעם זין, אז יודען ווערען בכלל נישט אנגענומען. אזוי ארום ווערען אין דער פראקטיק אנגעווענדעט אנטי יודישע בעגרענצונגען, ווען אפילו זיי זענען נישט געזעצליך פארויסגעזעהען.

עס בלייבט אויך א געהיימניש, פארוואס מען פאדערט גראד פון צייטונגס פערקויפער און אנאנסען אגענטען צו געהערען צו דער רייכס קולטור קאמער.

בערלין, (יט"א) „דער בעאבאכטער", וואס ערשיינט אין סארא, ציטירט פאלגענדע ווערטער פון א רעדע, וואס איז געהאלטען געווארען דורך דעם נאצי-טוער עבעל פון בערלין אין סארא: „דער רעדנער פאדערט אויף צוערשט די פרויען, זיי זאלען אין קיין פאל נישט מאכען זייערע איינקויפען אין יודישע געשעפטען און האט דערביי דערמאנט דאס ווערטעל: „ווער עס פרעסט פון יודען -- שטארבט דערפון".

נירענבערג, (יט"א) די „פרענקישע טאגעסצייטונג" טיילט מיט, דאס דער נירענבערגער סטודענטען-פיהרער האט ארויסגעשיקט א דעפעשע צו יוליוס שטרייכער, אז „די האנדעלס-הויכשול אין נירענבערג איז אלס איינע פון די ערשטע דייטשע הויכשולען יודענריין". די „פרענקישע טאגעסצייטונג" שטרייכט אונטער, אז „שריט ביי שריט דערנעהנטערט זיך דייטשלאנד א דאנק דער ארבייט פון יוליוס שטרייכער צו דער לעזונג פון דער יודען-פראגע".

וואָס זאָלען די יודען טוּן?

דאָס פּלאָנטער=פּראָבלעם פון מלאכה

כמעט אַלע גזרות, וואָס ענטשטעהען אין דער איצטיגער צייט אויפ'ן געביט פון האַנדווערק, האָבען איינע און דיזעלביגע אייגענשאַפט: זיי זע- נען גוט פאַר'ן בעל-מלאכה בכלל, און שלעכט פאַר'ן יודישען בעל=מלאכה. אַ טייל פון די דאָזיגע גזרות זענען גוט פאַר'ן קאָנסומענט, אָדער פאַר'ן פּרינציפּ פון מלאכה, נישט גוט אָבער זענען זיי פאַר'ן בעל=מלאכה און גאָר שלעכט פאַר'ן יודישען בעל-מלאכה.

למשל:

די אַמאָליגע גזרה וועגען מעכאַניזירען די בעקערייען. דער עיקר איז דערמיט געמיינט גע- ווען די טובה פון קאָנסומענט, ער זאָל האָבען אַ ציכטיגערע און בעסערע שטיקעל ברויט, די מלאכה אַליין געווינט אין פיינקייט און פולקאָמקייט. פאַר'ן בעל=מלאכה אָבער איז עס אַ רעה, ווייל די מאַ= שין, כידוע, וואַרפט אַרויס אַרבייטער אויפ'ן גאַס, נעהמט צו ביי זיי דעם ביסען ברויט. פונדעסט- וועגען האָט נאָך דער אָרויכגעשטויסענער בעל= מלאכה אַ האָפענונג, איינצואָרדענען זיך ביי די נייע פאָזיציעס אַרום דער מעכאַניזירטער און מאָ= דערניזירטער ברויט=פּראָדוקציע. דער יוד אָבער איז צו דער שחיטה אַ גלייכע קוה, ווי אַלע, אויב נישט נאָך ביליכער פאַר אַנדערע, און צו דער פעטע בלייבט ער פון הינטען, דערשלאָגט זיך נישט צו דער קאַריטע...

אָדער דער צעכען-געזעץ מיט זיין איצטיגער קאָנסעקווענץ, די צוואַנג-אָרגאַניזאַציע פון האַנד- ווערקערס. ס'איז נישט ריכטיג דער חשד, אַז צו- ליב קנעכטישקייט און „מה=יפית" האָבען פערשי- דענע האַנדווערקערס מסכים געווען דערצו. דער אמת איז, אַז איטליכער בעל-מלאכה פיהלט אַ נויטיגקייט אין אַן אויסערליכען שוץ, אין אַ פער- שאַנצונג געגען אומגעזונדער קאָנקורענץ, דערפון איז נישט אויסגעשלאָסען אויך דער יוד.

אמת, די געשיכטע דערצעהלט אונז וועגען שרעקליכע רשעות און נגישות, וואָס דער יודישער בעל-מלאכה האָט אין מיטעלאַלטער געהאַט אויס- צושטעהן פון די צעכען. מיינט מען דאָך אָבער, אַז מ'לעבט איצט אין אַ צייט פון מאָדערנע בע- גריפען, פון דעמאָקראַטיזם און געגענזייטיגער קול- טורעלער דערנענטערונג צווישען טיילען פון דער בעפעלקערונג. דעריבער דערזעהט מען אַמאָל נישט די שלעכטע רעזולטאַטען צוליב די שיינ- באַרע מעלות, וואָס פערשטעלען די אויגען.

אַ איז אַ טשיקאַווער פאַקט: די רעפאָרם פון פאַך-דערגענצונג.

ווער פון אונז פערשטייט עס נישט אין היינטיגע צייטען, אַז אַ לערנינגעל מוז לערנען אויך אַלגעמיינע וויסענשאַפטען און אויך די אַרבייט גופא וועט ער בעסער אויסלערנען אין שולע אונטער דער השגחה פון געניטע און געלערנטע מייסטערס=אינסטרוקטאָרען?

אַז ס'קומט אָבער צו דער פּראַקטיק, לאָזט זיך אויס, אַז אין די אַלגעמיינע פאַך-דערגענצונגס- שולען קענען יודישע קינדער נישט גיין, צוליב פערשידענע פיזישע און פסיכישע סמנים, אייגענע שולען איז שווער צו אָרגאַניזירען אָהן מלוכה'שער שטיצע, הוצדעם זענען נאָך פערהאַן אויך מצד די האַנדווערקער - באַלעבאַטים פערשידענע מניעות, נישט אַלע בייוויליגע — און די אונטערשטע שורה איז, אַז די רעפאָרם ווערט ביי אונז פער- וואַנדעלט אין א גזרה, וועלכע קען ברענגען דער- צו, אַז די יודישע טראַדיציע פון מלאכה זאָל אין קומענדיגען דור לגמרי איבערגעריסען ווערען.

אָדער די גזרה פון 30=יאָהריגען עלטער, צום עפענען אַנ'אייגענעם װוארשטאַט. דער יסוד איהרער איז די בעוואָרעניש פון דער מלאכה געגען פאַרטאַטשישקייט. מ'וויל, אַז דער מייסטער, ס'ווערט אַנגעטרוים אַ מלאכה, זאָל קענען טראָגען די פולע אחריות אי אין טעכנישען, אי אין מאָראַלישען זינען, זאָל זיין פולשטענדיג צוגעפּאַסט צו די פאָדערונגען פון דער מאָדערנער צייט. ווער קען עס זיין אַ געגנער פון אַזאַ רעפאָרם? וואָלט עס אָבער פאַר יודען געווען אַ טויט-קלאַפּ. ווייל דער יודישער געזעל האָט נישט די מעגליכ= קייט, צו דערוואַרטען זיך ביז'ן דאָזיגען עלטער, און דער דאָזיגער שטער וואָלט איהם איינגאַנצען אַרויסגעשטויסען פון דער רייה.

איז וואָס-זשע זאָלען יודען טוּן? קעמפען געגען די אַלע גזירות=רעפאָרמען? וועלען זיי קודם כל קנאַפּ-וואָס אויספיהרען, און שנית איז עס בכלל נישט קיין בעקוועמע לאַגע, צו זיין שטענדיג אַ „נסוג אחור", אין אָפּאָזיציע צו רעפאָרמען.

און דערצו קומט נאָך ביי יודען די ספּע- ציעלע נויטיגקייט, אריבערצוּוואַרפען מאַסען פון האַנדעל און לופט-פרנסות צו מלאכה. ווי אַזוי אַ מלוכה מאַכט עס, האָבען מיר שוין געזעהען אַנדערשוואו; אָבער ווי זאָלען מיר עס מאַכען מיט אייגענע כוחות, נישט האָבענדיג קיין שום זייטיגע הילף, שטעהענדיג, אדרבה, פאַר שטערונ- גען פון אַלע זייטען, אַפילו פון אינעווייניג?

מיר גיבען זיך נישט אָפּ קיין דין וחשבון פון דער פערפּלאָנטערטקייט פון דידאָזיגע פּראָבּ- לעמען, וועלכע זענען די וויכטיגסטע אין יודישען לעבען, און מיינען, אַז דאָ האַנדעלט זיך בלויז מכּוח אַ געוועהנליכען קאַמף אַרום בענקלעך. נישט בלויז אַרויסרייסען דעם בענקעל, נאָר אַפילו ווען די האַנדווערקערס זאָלען קומען און בעטען זיך: „שמלה לך, קצין תהיה לנו" — דאַרף אויך אַנ'ער- ליכער כלל-טוער צעהן מאָל זיך מיישב זיין, צי ער מעג נעמען אויף זיך די דאָזיגע שווערע אחריות'פולע אויפגאַבע.

ס'איז קיין ספק נישט, אַז די איצטיגע האַנד ווערקער-עסקנים האָבען גרויסע פערדינסטען דורך אָרגאַניזירען די בעלי-מלאכות און אָפּראַטעווען זיי פון פערשידענע צרות, ס'איז אויך געוויס, אַז אַ סך געלעגענהייטען האָבען זיי פערפּוּשט, דער עיקר ווייל ס'האָט זיי געפעלט דער ברייטער פּאָ- ליטישער האָריזאָנט און דער איינבליק אין עתיד.

אַ חוץ די פּראָפעסיאָנעלע עסקנים האָבען מיט די פּראָבלעמען פון מלאכה זיך בעשעפטיגט אויך פערשידענע פּאַרטייען, וועלכע האָבען גע- פיהרט קאַמפען צווישען זיך און ענטקעגען דער פּראָפעסיאָנעלער אָרגאַניזאַציע, ס'אַרבייטען אויך אויפ'ן דאָזיגען געביט די קאָמיטעטען פון „אָרט" און די נייגעשאַפענע קאָמיטעטען פאַר מלאכה, און דער תוהו ובוהו איז נאָך אַלץ גרויס, קיין אויס- וועג זעהט זיך גאָרנישט.

ווייל די אַלטע סיסטעמען האָבען באַנקראָ- טירט, קיין נייע זענען נישטאָ, און מאַכען עקס- פּערימענטען מיט אַזאַ אומגעהייער וויכטיגען ענין איז נישט דערלאָזבאַר.

ס'וואָלט דעריבער אַרום דעם פּראָבלעם גע- דאַרפט קודם כל געשאַפען ווערען אַ וואַרימע אַט- מאָספערע, נישט משפּטים און רדיפות, נישט קאַמ- פען און מחלוקת'ן, נאָר שלום'דיגע קאָנפערענצען צווישען אַלע, וואָס אינטערעסירען זיך מיט דער מלאכה-פּראַגע, האָבען געדאַרפט פאָרקומען; אפשר זאָל עס ברענגען צו אַ גרויסען צוזאַמענפאָהר, וועלכער זאָל קענען פאָרמולירען דעם ריכטיגען ענטפער אויף די אַלע פערפּלאָנטערטע פראַגעס און געפינען די פּאַסיגע מענשען, צו פערווירקלי- כען דעם דאָזיגען ענטפער.

פּ. ס.

אויף יענער זייט גרעניץ

אין „גליקליכען" נאַצי=לאַנד

אויף דער גרעניץ צווישען פּוילען און דייטשלאַנד, אין בויטען, אַפילו קאָן מען זיך תיכף איבערצייגען, ווי גרויס ס'איז דער דחקות פאַרן פּשוטן מענש אין נאַצי=לאַנד, עס וואַרפט זיך יענעם אין די אויגען דער אויסערגעוועהנלי- כער יקרות, קודם כל אויף אַרטיקלען פון ערש= טען געברויך. עס קומט דעריבער פאַר, נישט קו= קענדיג אויף אַלע פערבאָטען, נישט קוקענדיג אויף דער בעריהמטער דייטשער דיסציפּלין, אַנ'- אונאויפהערליכער שמוגעל פון פּוילען אין נאַצי- געביט.

דאָס אינטערעסאַנטסטע איז אָבער, וואָס דעם רעקאָרד שלאָגען דערביי די העלדישע גער- מאַנישע אַפּטיילונגען, די ברוינע ס.א.-לייט. אין אין איין אָרט אויף דער גרעניץ האָט מען אויפ= געלעזט אַ גאַנצע אָפּטיילונג ס.אַ., ווייל מען האָט ביי זיי אין די טאָרניסטערס געפונען גרויסע מענגעס פּוטער, אריבערגעשמוגעלטע פון פּוילען. דאָס פּוטער איז געווען פיין איינגעפּאַקט אין פּעקלעך צו האַלבע קילאָ און האָט אַפילו געטראָ- גען אַנ'עכטען עטיקעט: „די עכטע דייטשע מאַר- קען=בוטער"... ווייזט אויס, אַז די אָרימע צניעה'= דיגע שעפּעלעך זענען אינגאַנצען דעמאָראַליזירט געוואָרען פון „יודישען גייסט".

עס שטייגען די פרייזען פון כל'ערליי אַנ- דערע אַרטיקלען. עס איז אַ שטייגער פעסטגע= שטעלט געוואָרען, אַז די פרייזען פון מאַנופאַקטור- סחורות זענען אין משך פון אַ יאָהר געשטיגען אויף 10 ביז 50 פּראָצ. עס קעהרען אום די אַמאָ- ליגע „ערזאַצען", אין בענוצען בעסערע סחורות ווערט איינגעפיהרט די ווייטגייענדיגסטע שפּאָרזאַמקייט. אין די שפּיטאָלען טאָר מען קיין שום זאַך נאָכן געברויך נישט פערניכטען, די מאַ= טעריאַלען ווערען געוואַשען, דעזינפיצירט און ווידערמאָל געלאָזט אין פערברויך. אנשטאָט ריכ- טיגע באַנדאַזשען ווערען בענוצט פּאַפּירענע. דאַסזעלבע קומט פאַר אויף אַנדערע געביטען.

אויף די טראַמוואַי-ליניעס, אַ שטייגער, האָט מען די קופּערנע דראָטען פערביטען אויף אַלומיניענע אדגל. דער מאַנגעל אין פעטקייטען לאָזט זיך פיה- לען נישט נאָר אין די הויכע פרייזען פון פּוטער, בעסערע סאָרטען מאַרגאַרין, נאָר אויך אין די פרייזען פון זייף. געשמוגעלט ווערט פּוילישער זייף.

מ'זוכט מיט ליכט סחורות פון בעסערע קוואַליטעטען, וועלכע זענען פערבליבען פון די פריהערדיגע, בעסערע צייטען. די פרייזען אויף די אַרטיקלען וואַקסען אַלץ מעהר און מעהר. יעדער קלאַנג וועגען אַרויפלאָזען עפּעס אַנ'ערזאַץ ברענגט תיכף צום פערשווינדען פון געגעבענעם אַרטיקעל און צום וואוקס פון די פרייזען, און מ'דאַרף וויסען אַז אויך די פּראָדוקציע פון די ערזאַצען איז נישט קיין ביליגע.

די פּרעסע גייט יעדען טאָג אַרויס מיט נייע געשרייען: „פרייזען = שלאַכט!" — קאַמף פאַר'ן „ריכטיגען" פרייז, פאַר פערקלענערען די פרייזען, אין די געשעפטען זענען אַרויסגעהאַנגען די אַמט. ליכע פרייז-קוראַנטען, ספּעציעלע קאָמיסיעס פיהרען דורך אויספאָרשונגען פון די פרייזען.

געשעפטען, וואָס היטען נישט אָפּ די פאָר= שריפטען, ווערען געשלאָסען. אָבער אַלצדינג העלפט ווי אַ טויטען באַנקעס. דאָס „אידעאַלע און אידעאַלע פאָלק" איז פּונקט אַזוי קליינליך קרעמע- ריש, ווי יעדער אַנדער פאָלק.

אויס מורא מ'זאָל ווייטער נישט הויבען די פרייזען מאַכען די געשעפטען זאַפּאַסען. אָט די מלאכה, וועלכע ווערט אָנגערופען „האַמסטעריי" איז זעהר אַ פערשפרייטע ערשיינונג. „דער האַמ- סטער" מאַכט זיך גאַנץ קנאַפּ פון אַלע אויפרופען און אַפּעלען צו זיין נאַצי-פּאַטריאָטישען בעפעהל, און אויב ר'האָט נאָר געלד, זאַמעלט ער זאַפּאַסען, כדי ווינטער-צייט צו האָבען אַ גוט שטיקעל לייוונד, אַ שעהנעם אַנצוג, אַ פיין שטיקעל זייף א. א. וו. פאַר די גערמאַנישע ברידער זיינע וועט דאָך זאָרגען היטלער אדגל. בראש פון דער פיינער מלאכה גייען די העלדישע ס.א. מ'האָט זיי אַפילו געמוזט דראָהען, אַז אויב ווער פון זיי וועט זיך אויך מאַכען זאַפּאַסען פון זייף און עהנליכע אַר- טיקלען וועט ער אויסגעשלאָסען ווערען פון דער פאַרטיי און עפענטליך געשטעמפּעלט ווערען.

די ענערגיע, מיט וועלכע ס'ווערט געפיהרט דער קאַמף פאַר פערקלענערען די פרייזען, פאַר הויבען די אַגראַר-פּראָדוקציע איז זעהר גרויס. נישט קוקענדיג אויף אַלצדינג, איז דער רעזולטאַט איינער: דער אַלגעמיינער וואוקס פון יקרות.

אין נאַצי-לאַנד ווערען איצט מאַסענוויין קאָנסטרואירט ראַדיאָ-אַפּאַראַטען, וועלכע קאָנען אויפנעהמען בלויז די דייטשע סטאַציעס. דער הויך- ענטוויקעלטער גערמאַנער ברויך דאָך עפּעס אַנ- דערש נישט האָבען, אַזוי יעדענפאַלס מיינט גע- בעלס. אָבער די דייטשע „קויפלייטע" האָבען קלוגע קעפּלעך. האָבען זיי אין די אַפּאַראַטען געמאַכט עפּעס אַ קליינע אָבער קונציגע ענדערונג, און די אַפּאַראַטלעך קאָנען אויפכאַפּען אויך ווייטערע סטאַציעס. ווען ס'קומט איינער זיך איינקויפען אַנ'- אַפּאַראַט, שטעלט מען איהם אַ שטילע, געהיימניש- פולע פראַגע: „מיט אָדער אָהנע" דאָס הייסט, צי וויל מען דער אַפּאַראַט זאָל כאַפּען בלויז דייטש- לאַנד, אָדער דער אינטערעס איז אַביסעל גרעסער. ס'פעהלען נישט קיין „אַריער", וועלכע ווילען האָבען עפּעס, וואָס קומט נישט בלויז פון בערלין.

די לוינען פון די אַרבייטער און בעאַמטע זענען נישט קוקענדיג אויפ'ן יקרות נאַטירליך נישט געהעכערט געוואָרען. דער רעאַלער ווערט פון די פערדינסטען ווערט קלענער פון טאָג צו טאָג. די בעפעלקערונג ווערט אָרימער מיט יעדען טאָג. מ'גייט מאַסענווייז אַריבער די גרעניץ נאָך אַ שטי- קעל קאַלבאַס, זייף און פּוטער...

פונוואַנען אַזוי פיל אויסלענדער אין פראַנקרייך?

אינטערעסאַנטער אַרטיקעל פון אַ פראַנצויזישען פּובליציסט

„דאָס קאָמפּליצירטע פּראָבלעם", אונטער דעם נאָמען האָט אָפּגעדרוקט אַנ'אַרטיקעל אין „טאַן" וועגען דער לאַגע פון די אויסלענדישע אַר- בייטער אין פראַנקרייך דער בעקאַנטער פראַנצוי- זישער פּובליציסט וולאַדימיר ד'אָרמעסאָן.

דער מחבר אַנערקענט, אַז דער מצב, ביי וועלכען אין פראַנקרייך זענען פעראַן 300,000 אַרבייטסלאָזע פראַנצויזען און 800,000 אַרבייטער — אויסלענדער איז נישט קיין נאָרמאַלער. איידער אָבער, שרייבט ד'אָרמעסאָן, מ'זאָל זיך אַריינלאָזען אין כעס און אויפרעגונג דאַרף מען אַלזייטיג דורכשטודירען דאָס פּראָבלעם.

די דעמאָגאָגיע איז אַלזייטיג, שרייבט ער. אין די צייטען פון די מאָגערע קיה, ווען יעדער פאַלט לייכט אַריין אין יאוש, הילט זיך איין די דעמאָגאָגיע אין אַ שניי-ווייסען מאַנטעל פון גע- רעכטיגקייט. אָבער אויך אין דאָזיגען געוואַנד בלייבט זי דיזעלבע דעמאָגאָגיע, ד. ה. די ערגסטע ביימש פון אונזער צייט.

ד'אָרמעסאָן ראָט ביים שטודירען די פראַגע וועגען אויסלענדישער אַרבייט „האָבען דעם מוט צו קוקען העכער".

אויב אין פראַנקרייך לעבט אַ גרעסערע צאָל אויסלענדישע אַרבייטער, ערקלערט זיך דאָס דער= מיט, וואָס אויף די שלאַכטפעלדער זענען געפאַלען אַנדערטהאַלבען מיליאָן יונגע לעבענס. צווישען די קרבנות פון קריג איז דער פּראָצענט פון די פּויע- רים זעהר גרויס. אומגעפעהר 50 פּראָצענט. אָט די געפאַלענע האָט מען געמוזט מיט עמיצען פער- בייטען. אָט פאַרוואָס מ'קאָן אין איניגע געגענדען פון פראַנקרייך טרעפען אַ בעדייטענדע צאָהל אויסלענדער, שפּאַניער, איטאַליענער, בעלגיער, טשעכאָסלאָוואַקען. דאָס אַלץ זענען מענשען שטאַר- קע, ערנסטע אַרבייטענדיגע. פראַנצויזען גייען נישט אויף די אַרבייטען, וועלכע די דערמאָנטע פערנע- מען. די שטאָט ציהט צו זיך צו די לאַנדווירט= שאַפטליכע בעפעלקערונג און דער פערקעהרטער „דראַנג אין דאָרף אַריין" איז נישט מעהר ווי אַ שיינער טרוים, אַ סענטימענטאַלער חלום, די ערד דאַרף מען בעאַרבייטען און דאָ שטעלען זיך די אויסלענדער אויפ'ן אָרט פון די פראַנצויזען.

פראַנקרייך איז פאַר די לעצטע יאָהרען גע- וואָרען שטאַרק בורזשואַזי. אויף שוואַרצע אַרבייט איז ביי אונז פעראַן קנאַפּ בעלנים. אין די דרום- געגענדען, אַ שטייגער, וואו די גאַנצע בעפעלקע- רונג בעשטייט פון סאָציאַליסטען און וואו יעדער איינוואוינער איז אַנ'אייגענטימער. וואָלט נישט מעגליך געווען דורכצופיהרען וועלכע ס'איז נישט אַרבייט אָהן די אויסלענדישע אַרבייטער.

ביי די דאָזיגע אַרבייטער ווערען געבוירען קינדער, וועלכע וועלען זיין פראַנצויזען. און אין פאַל פון מאָביליזאַציע — צי דען וועט מען דער- פּען רעכענען בלויז אויף פרויען, זקנים און קאַליקעס ביים פיהרען אַלע לאַנדווירטשאַפטליכע אַרבייטען?

מ'דאַרף דורכפיהרען אַנ'אונטערשיד צווישען די אויסלענדישע משפחות. וועלכע וואוינען אין פראַנק רייך פון לאַנג און האָבען זיך דאָ איינגעבירגערט פון איין זייט און די וואַנדערענדיגע אויסלענדער אין פראַנקרייך, וועלכע קומען אָהער צופעליג — פון דער אַנדערער זייט.

אַנשטאָט דעם מ'זאָל זיך בעגיין שטרענג מיט די אַרבייטער, וועלכע ווילען עהרליך פערדי- נען אויפן עסען און אנשטאָט צו האַנדלען געגען זיי ווי לגבי קרימינעלע פערברעכער, וואָלט גלי- כער געווען צו נעמען אויפן אויג די פערברעכער וועלכע קומען קיין פראַנקרייך, כדי צו מאָרדעווען קעניגען און מיניסטאָרען.

דער מחבר קאָנסטאַטירט דאָן, אַז נעבען די ווירקליכע קרבנות פון דער אַרבייטסלאָזיגקייט זע- נען פעראַן לײדיקגייער, וועלכע מיידען אויס יעטוועדע אַרבייט און ווערען פערוואַנדעלט אין ווירקליכע „שלעפּערס".

ד'אַרמעסאָן ווייזט ווייטער אָן אויף דער ווירקליכער סיבה, פאַרוואָס אין פראַנקרייך זענען פעראַן אַזוי פיל אויסלענדער: עס פעלט די צאָהל פון געבורטען. דער „קריזיס פון אויסלענדישער פערפּלייצונג" איז אַנ'אָפּקלאַנג פון „מאָראַלישען קריזיס" אין פראַנקרייך, אַ רעזולטאַט פון דעם, וואָס זענען אָפּגעשוואַכט די מאָראַלישע יסודות, די פאַמיליען-פּרינציפּען א.א."

אבלאוועס אויף יודען אין בעלגיען האבען זיך אפגעשטעלט

דער גרעסטער טייל פון די ארעסטירטע יודען איז בעפרייט געווארען. — זיי וועלען אבער מייסטענס דארפען פערלאזען בעלגיען. — די אנטיסעמיטישע העצע געגען יודישען פינאנץ־מיניסטער. — בעל־גישע סאציאליסטישע פארטיי בעגריסט די לאנד־קאנפערענץ פון די „פועלי־ציון — צעירי־ציון“

די אַבלאַוועס האָבען דאָ כמעט ווי אויפגע־הערט. כמעט — ווייל עטליכע מאָל האָט מען נאָך היינטיגע וואָך אויך רעווידירט יודישע הייזער, אין דער יודישער געגענד. אמת, נישט מעהר מיט אזא בהמאַלער שטרענגקייט ווי דאָס איז געשעהן אין משך פון די בעקאַנטע אַבלאַוועס. — אָבער עטליכע יודען האָט מען אויך היינטיגע וואָך אַר־רעסטירט.

ווייסען מיר נישט איצט, צי די אַבלאַוועס — אויפ'ן גרויסען אופן — האָבען שוין ענטגילטיג אויפגעהערט, — צי זיי זענען בלויז אָפּגעלייגט אויף דערווייל. ס'איז נאָר בעקאַנט, אַז דער סאָ־ציאַליסטישער בירגערמייסטער פון אַנטווערפּען, הר. הויסמאַנס, האָט אויסגעדריקט זיין פערוואונ־דערונג איבער דעם; ווייל — ווי מאָדנע דאָס זאָל נישט קלינגען — ער, דער שעף פון דער פּאָלי־ציי האָט וועגען דעם נישט געהאַט קיין אַהנונג...

לאָמיר האָפען, אַז אַזעלכע שרעק־נעכט וועלען זיך איבער'ן יודישען קוואַרטאַל פון אַנטווערפּען נישט מעהר איבער'חזר'ן.

* * *

אגב, די מייסטע פון די יודען, וואָס זענען אַרעסטירט געוואָרען אין משך פון יענע עטליכע טעג זענען שוין אַרויסגעלאָזען געוואָרען אויף דער פריי. מען האָט זיי אַרויסגעלאָזט נישט געקוקט דערויף, וואָס קיינער פון אונזערע קהל'שע פּער־זאָנען האָט נישט געפונען פאַר נויטיג פאַר זיי צו אינטערווענירען. מען האָט זיי דאָרט, אין תפיסה איבערגעלאָזען אויף גאָטס באַראָט...

און — אַ חוץ אַלעם — דערציילען די גע־וועזענע אַרעסטירטע, האָט מען זיי אין תפיסה שלעכט בעהאַנדעלט: מען האָט זיי געלאָזען הונ־גערען, מען האָט זיי בעהאַנדעלט ווי די ערגסטע פערברעכער און דער חטא פון דעם גרעסטען טייל צווישען זיי איז בעשטאַנען דערין, וואָס זייערע פּאַפּירען זענען נישט געווען אינגאַנצען אין אָר־דנונג.

עס זענען אָבער אויך געזעסען אין תפיסה צעהנדליגער מענשען — פּליטים לרוב, — וואָס האָבען דאָ געוואוינט אינגאַנצען לעגאַל; — זיי האָבען גאָר נישט געהאַט קיין ענטגילטיגע אויפ־ענטהאַלט־פּאַפּירען — און דעריבער האָט מען זיי אַרעסטירט און געהאַלטען אין תפיסה.

מען האָט אַלזאָ, די מייסטע אַרויסגעלאָזט, אָבער עס וואָלט געווען אַ טעות צו מיינען, אַז דערמיט איז שוין זייער פּראָבלעם געלעזט, — אַז זייערע בערייבד צרות האָבען דורכדעם געגומען אַן ע־גדע. ניין! פערקעהרט: פאַר די מייסטע בעפרייטע פון תפיסה הויבען זיי זיך ערשט איצט אָן — ווייל קיין ריכטיגע פּאַפּירען האָבען זיי נאָך אַלץ נישט. פערהאַן צווישען זיי אַזעלכע, וואָס האָבען

(פון אונזער אנטווערפּענער קאָרעספּאָנדענט)

נישט קיין דויערדיגען אויפענטהאַלט – רעכט און זענען מיט צייטווייליגע וויזעס — וועט זייער לאַ־גע ווידער ווערען קריטיש, ווען די וויזעס וועלען זיך פערענדיגען; אַנדערע — וואָס האָבען געהאַט „שלעכטע“ פּאַפּירען, האָט מען געגעבען עטליכע וואָכען צייט אַרויסצופאָהרען פון בעלגיען, די אי־בעריגע, וואָס זענען שוין געווען אויסגעוויזען, האָט די פּאָליציי אַליין שוין צוגעשטעלט צו דער גרענעץ.

די אַלע האָבען נישט וואוהין צו געהן, און די אַקציע פאַר אַזיל־רעכט פאַר אַלע פרעמדע פון דעם מין, איז דעריבער — גלויבען מיר — די דרינגענדסטע אויפגאַבע פון אונזער יודישער גע־זעלשאַפטליכקייט אין אַנטווערפּען.

* * *

די בעלגישע היטלעריסטען האָבען איצט בעקו־מען אַ פיינעם אָביעקט פאַר זייער אַנטי־יודישער העצע:

— אַ יודישער פינאַנץ־מיניסטער.

ווי בעקאַנט, איז דער נייער בעלגישער פינאַנץ־מיניסטער, ה' גוט, אַ יוד, האָבען פערשטייט זיך אונזערע היטלעריסטלעך נישט געקאָנט אַרויסלאָזען אַזאַ „וואַזשנע“ שטיקעל אַרבייט פון האַנד.

נו, האָבען זיי שוין אָנגעהויבען אַ העצע געגען די „יודישע מיניסטאָרען“ אין גאַנץ בעלגיען. און אין אַנטווערפּען בעזונדערס, זענען איצט געוואָרען פונאַנדערגעקלעבט אַפישען מיט אַן אויפרוף צו די בעלגיער, אַז זיי זאָלען זעהן זיך צו ראַטעווען פון דער „יודישער געפאַהר“ — ווייל צוויי מיניסטאָרען זענען יודען, וואָס ווילען זיי, די בעלגיער, פערקויפען צום אינטערנאַציאָנאַלען יודישען קאַפּיטאַל...

* * *

אין בריסעל איז די טעג פאָרגעקומען די דריטע לאַנד־קאָנפערענץ פון דער פעראייניגטער ציוניסטיש סאָציאַליסטישער פאַרטיי פון בעלגיען, די ציוניס־טיש־סאָציאַליסטישע פאַרטיי אין בעלגיען איז דער וויכטיגסטער פּאָליטישער כח אויף אונזער „מזרח־יודישער“ גאַס — און דעריבער ווערען די קאָנפע־רענצען און בעראַטונגען פון דער דאָזיגער פאַרטיי ביי אונז שטענדיג פערוואַנדעלט אין אַ געשעהעניש פון אַלגעמיין יודישען אינטערעס.

דאָס מאָל אָבער איז די קאָנפערענץ פון די פאַר־איינגטע „פּועלי ציון“ — צעירי־ציון“ געווען פון אַ גאָר וויכטיגער בעדייטונג, ווייל עס האָבען זיך אין איהר בעטייליגט אָנגעזעהענע בעלגישע פּאָליטיקער.

לואי פּיעראַר, אַ פיהרער פון די בעלגישע סאָציאַליסטען (דער פּרעזידענט פונ'ם בעלגישען „פּען־קלוב“ און אַן אַרבייטער דעפּוטאַט), האָט בע־גריסט די קאָנפערענץ אין נאָמען פון דער בעלגישער אַרבייטער־פאַרטיי. ער האָט פערזיכערט די ציוניס־טען־סאָציאַליסטען אַז דער בעלגישער סאָציאַליזם וועט אין דער צוקונפט פונקט ווי ביז איצט, שטי־צען דעם ציוניזם.

אַ חוץ איהם האָבען געהאַלטען וויכטיגע רעדעס די בעלגישע סאָציאַליסטישע פיהרערין פּראָף. אַלים מעלס (אַ יודין) וועלכע איז אַ מיטגליד פונ'ם עק־זעקוטיוו פונ'ם סאָציאַליסטישען פרויען־אינטערנאַ־ציאָנאַל, און דער בעקאַנטער היגער יודישער כלל־טוער דר. אַריה קובאָוויצקי.

דר. קובאָוויצקי האָט, אגב, אָנגעוויזען אין זיין רעדע אויף דער וויכטיגקייט פאַר די בעלגישע יודען זיך צו אָרגאַניזירען, דער עיקר, אין דער איצטיגער צייט.

די קאָנפערענץ האָט געדויערט צוויי טעג.

אבסערווער.

ער שלינגט בריליאַנטען און פּערל

אזא וועלט־גנב האט מען איצט געכאפט

די ווילנער פּאָליציי האָט עטליכע יאָהר אַרומגעזוכט אַ געפעהרליכען איינברעכער, בע־רימט מיט זיינע דרייסטע איינברוכען נישט נאָר אין ווילנע און פּוילען, נאָר אויך אין אַלע הויפּט־שטעט פון גאַנץ אייראָפּע. אין ווילנע האָט דער איינברעכער געהייסען יונה באַך. אין אַנדערע לענדער איז ער אַרויסגעטראָטען אונטער אַנדערע פאַמיליעס. יונה באַך איז לעצטענס אַרומגעזוכט געוואָרען דורך דער פּאָליציי פון 10 מלוכות, וואו ער האָט „אָפּערירט“ אונטער די פאַמיליעס יעקב גרינבערג, יונה באַך, מאָריץ ראָזען, מאָריץ קעל־מאַן, פּאַאול אַנדערסאָן, מאָריץ פּעטער, גערמאַן פּאַאול, איזידאָר קאַלמאַן און יאַנאַר גרין.

אין ווילנע איז יונה באַך בעגאַנגען אַ רייהע איינברוכען און ווען די פּאָליציי איז שוין געווען אויף זיין שפּור, האָט ער געמאַכט פּליטה קיין קאָוונע און פון דאָרט זיך ווייטער געלאָזט אין דער וועלט ברעכען קאַסעס און גנבענען ווערט־פולע זאַכען.

איצט האָט די ווילנער פּאָליציי דערהאַלטען אַ ידיעה, אַז דער געפעהרליכער איינברעכער יונה באַך, וועלכער איז אַליין אַ ווילנער געבוירענער איז די טעג אַרעסטירט געוואָרען אין דער הויפּט־שטאָט בוקאַרעשט.

אין בוקאַרעשט האָט באַך זיך אַרויסגעגעבן פאַר'ן שווייצאַרישן אונטערטאַנער פּאַאול אַנדער־סאָן, איינער פון די פּאָליציי־קאָמיסאַרען טרע־פענדיג אַנדערסאָנען אין גאַס, בעמערקט, אַז ער איז ענליך צום בעקאַנטען איינברעכער און שווינדלער יעקב איוואַנאָווסקין און ער האָט איהם אַרעסטירט.

וועגען ראָזען'ס טעטיגקייט זאָגט עדות פאָל־גענדער פאַקט: נאָך דער פּליטה פון ווילנע איז באַך, אָדער איוואַנקאָווסקי, געקומען קיין לאָנדאָן. דאַסמאָל שוין אַלס ליוקסעמבורגער בירגער מאָריץ ראָזען.

עטליכע וואָכען האָט ער זיך אויפגעפיהרט רוהיג. זיין איינציגע בעשעפטיגונג איז געווען אַ־רומגיין איבער די הויפּט־גאַסען אין דער ענגלישער הויפּט־שטאָט און בעטראַכטען די פּרעכטיגע וויט־רינעס פון די גרעסטע יובעליר־געשעפטען. ער פלעגט זיך צוקוקען צו דעם, ווי אַזוי ס'ווערען דאָרט פערקויפט ווערטפולע זאַכען.

באַקענענדיג זיך גענוי מיט דער פּראָצעדור פון פערקויפען בריליאַנטען אין די לאָנדאָנער גע־שעפטען, איז ער איינמאָל אין אַ פּרעכטיגען אויטאָ צוגעפאָהרען צום גרעסטען יובעליר־געשעפט און אַריינקומענדיג אינעווייניג, געהייסען זיך בעווייזען צוויי גרויסע בריליאַנטען. בעטראַכטענדיג די ברי־ליאַנטען מיט דער מינע פון אַ גרויסען פאַכמאַן, האָט ער זיך אויך געהייסן בעווייזן בראַסליעטן.

ווען דער אייגענטימער פון געשעפט האָט זיך אָפּ־געקעהרט, האָט באַך בליץ־שנעל אַראָפּגעשלונגען איינעם פון די בריליאַנטען, אָוועקלייגענדיג אויף זיין אָרט אַ פאַלשען שטיין.

דעם שווינדעל האָט מען בעמערקט ערשט נאָך זיין אַוועקגיין.

פון דאַמאָלסט אָן האָט באַך אָנגעהויבען אַ נייע קאַריערע. ער האָט זיך ספּעציאַליזירט אין שלינגען בריליאַנטען און פּערל און פון דאַמאָלסט אָן זענען די פּאָליציי־אַמטען פון הויפּט־שטעדט, פערוואָרפען געוואָרען מיט אָנקלאַגעס געגען אַ מענש, וועלכער שלינגט בריליאַנטען און פּערל.

מען האָט איהם אָבער נישט געקענט כאַפּען און ערשט די טעג האָט אַ בוקאַרעשטער פּאָליציי־קאָמיסאַר געמאַכט אַ סוף צו זיין שווינדלערישער קאַריערע.

באַך וועט איצט איבערגעשיקט ווערען פון איין לאַנד אין דער צווייטער, בכדי אויסצופאָרשען אַלע איינברוכען, גנבות און שווינדלערייען, וועלכע ער איז בעגאַנגען.

צווישען אַנדערע וועט ער אויך געבראַכט ווערען קיין ווילנע, וואו ער האָט אויף זיך אויך אַ היבשען פּעקעל חטאים.

דער נס פון חנוכה

פון ש. בערג.

— 5.

דער ערשטער זיג

אַנטיוכוס הרשע האָט ווי אַ פּיאַווקע געזויגען דאָס בלוט פון יודישען פאָלק, ער האָט אויסגערויבט די אוצרות פון בית־המקדש, וואָס יודען האָבען אָנ־געזאַמעלט אין פערלויף פון הונדערטער יאָהרען. ער האָט אויך אַרויפגעלייגט שרעקליך שווערע שטיי־ערען אויף אַלעמען, דאָס געפייניגטע פאָלק האָט צו־זאַמענגעבראָכען אונטער דער שווערער לאַסט פון דעם גרויזאַמען אונטערדריקער.

איז אָבער ווייניג געווען דאָס פערמעגען אַליין — ער האָט אויך געוואָלט די נשמה און דעם גייסט פון דעם פאָלק. ער האָט געוואָלט אָפּ'שמדען דאָס יודישע פאָלק. און אַז די יודען האָבען איהם נישט געוואָלט פאָלגען, האָט ער זיי געוואָלט אויסראָטען.

אין אַלע זיינע בייזע מעשים האָט ער געהאַט די געטרייע הילף פון די העלעניסטען, זיי זענען גע־ווען די ראַטגעבער און וועגווייזער פון די סירישע גענעראַלען, די העלעניסטען זענען געווען רייכע אַרי־סטאָקראַטען און זיי האָבען זיך געוואָלט אויסמישען מיט די גריכען. האָט זיי נישט געאַרט, וואָס דער פרעמדער אונטערדריקער זויגט־אויס דאָס בלוט פון אָרימען פאָלק דורך שווערע שטייערען, ס'איז גע־ווען בעסער פאַר זיי.

ווי אַ ווילד פייער האָט דאָס סירישע מיליטער זיך פערשפּרייט איבערן גאַנצען לאַנד; אין אַלע שטעט און דערפער האָבען זיי פערברענט די שולען, אָוועקגעשטעלט געצען און געבויט מזבחות פאַר זיי. זיי האָבען געצוואונגען די יודען מקריב צו זיין חזי־רים און עסען דאָס פלייש; און אַז די יודען האָבען נישט געוואָלט פאָלגען האָבען די רשעים זיי אומגע־בראַכט מיט אַ גרויזאַמען טויט. זענען אַ סך יודען אַנטלאָפען פון די שטעט און דערפער און זיך בע־האַלטען אין דער מדבר, אין די היילען פון די בערג און אין די שפּאַלטען פון פעלזען.

געבליבען זענען נאָר אַלטע און שוואַכע און קימפּעטאָרינס, וואָס האָבען נישט געקאָנט אַנטלויפען; זענען געקומען די סירישע סאָלדאַטען און גע־פינען, אַז די קימפּעטאָרינס האָבען מל געווען זיי־ערע קינדער, האָבען זיי אַרויסגעשלעפּט די שוואַ־כע מוטערס, פון די בעטען, אויפגעהאַנגען די יונגע עופהלעך אויף זייערע העלזער און זיי געפיהרט אי־בער די גאַסען, צו וואַרפען אַ שרעק אויף אַלעמען. דערנאָך האָבען זיי אַראָפּגעשליידערט די מאַמעס מיט די קינדער פון הויכע דעכער. דאָס בלוט פון די מאַמעס האָט זיך אויסגעמישט מיט דעם בלוט פון זייערע ערשט־געבוירענע קינדער און פערפליצט די גאַסען און געשריגען צו גאָט.

דער גריכישער גענעראַל אַפּעלעס איז געגאַנ־גען מיט אַן אַרמעי פון ירושלים אויף מודיעין, און פון די בערג איז געגאַנגען די ערשטע יודישע אַר־מעי אין דעם אויפשטאַנד, געפיהרט פון יהודה המכבי און דעם פריינד עמיהוד, קליין איז געווען די אַרמעי, אינגאַנצען דריי הונדערט מאַן, זיי זענען אָבער געווען אומדערשראָקענע העלדען, גרייט צו געהן אין פייער און אין וואַסער.

ביינאַכט איז אָנגעקומען די יודישע מחנה און געלעגערט אויפן שובא. מיטן טאָג צוגלייך זענען אָנגעקומען די סירער. זיי האָבען צונויפגערופען די גאַנצע געמיינדע נעבען דער שוהל, אויפגעבויט אַ מזבח פון שטיינער, און דער גענעראַל האָט בעפוי־לען מתתיהו'ן דעם כהן ער זאָל מקריב זיין אַ חזיר.

מתתיהו האָט געהאַט פינף זיהן, פיער זענען געבליבען מיט איהם. נאָר יהודה האָט געפעהלט. אַרומגעריגעלט פון זיינע פיר זיהן איז דער אַלטער כהן געשטאַנען אַ שטאָלצער, גרייט אַוועקצוגעבען ס'לעבען.

— איך וועל דאָס קיינמאָל נישט טאָן! — האָט מתתיהו געזאָגט פעסט.

מיט די סירער איז מיטגעגאַנגען אַן אַלטער פיהרער פון די העלעניסטען, אַ ברודער פון דעם שטיקער־מייסטער הורקנוס, איז ער צוגעלאָפען צום מזבח און געקוילעט דעם חזיר.

מתתיהו האָט דאָס נישט געקאָנט אויסהאַלטען, ער האָט אַרויסגעכאַפּט זיין שווערד און זי אַריינגע־שטאָכען אין דעם אַלטען פערעטער'ס האַרץ.

די פיער זיהן מתתיהוס האָבען געצויגען די שווערדען און צוזאַמען מיט זייער אַלטען פאָטער זיך געוואָרפען אויף די סירער, דער גענעראַל האָט דאָס אָנגענומען פאַר אַ שפּאַס, —— פינף מאַן שטעלען זיך קעגען אַ גאַנצער אַרמעי, באַלד האָט זיך אָבער געהערט דאָס געשריי פון אויפשטאַנד — „לה' הישועה!“ (ביי גאָט איז די הילף), און מיט געצוי־גענע שווערדען זענען אַנגעלאָפען די יודישע העל־דען פון זייער בעהעלטעניש, געפיהרט פון יהודה'ן און עמיהוד'ן.

די סירער זענען צוטומעלט געוואָרען, און אי־דער זיי האָבען זיך געקאָנט נעהמען צום געווער, האָבען די יודען זיי געשניטען רעכטס און לינקס. די סאָלדאַטען מיט זייער פיהרער, אַפּעלעס, זענען געפאַלען ביז איינעם.

געשטאַרקט פון דעם זיג האָט מתתיהו אַרויסגע־לאָזט אַ רוף צו די יודען פון גאַנצען לאַנד.

„מי לה' אלי!“ (ווער ס'איז פאַר גאָט, זאָל קומען צו מיר),

פון די שטעט און פון די דערפער, פון די היי־לען און פון די פעלזען־שפּאַלטען און פון דער מדבר, זענען געקומען יודען און זיך פערזאַמעלט אַרום מתתיהו'ן, עס איז געוואָרען אַ היבשע אַרמעי, אויף אַפּטיילונגען האָבען זיי זיך צעטיילט, אַריינגע־ריסען זיך אין פערשיידענע שטעט און דערפער, אויס־געהרגעט די סירישע וואַך־סאָלדאַטען און צעשטערט די געצען מיט זייערע מזבחות.

מתתיהו איז געווען אַלט און שוואַך; ער האָט נישט געקאָנט פיהרען די אַרמעי; איז יהודה המכבי געוואָרען דער פיהרער און עמיהוד — זיין געהילף. מודיעין איז געוואָרען דער צענטער פון אויפשטאַנד. און פון טאָג צו טאָג איז יהודה'ס אַרמעי געוואָרען גרעסער און שטאַרקער, אַפילו אַ סך העלעניסטען האָבען תשובה געטאָן און צוגעשטאַנען צום אויפ־שטאַנד.

יהודה המכבי האָט זיך געגרייט אַרויסצוטרעטען אין אַן אָפענער שלאַכט קעגען דעם הויפּט־קאָמאַנ־דיר, גענעראַל אַפּאָלאָניוס, מתתיהו, דער פאָטער פון אויפשטאַנד און פון דער חשמונאים־דינאַסטיע, האָט דאָס אָבער נישט דערלעבט, אינמיטען די צוגרייטונגען איז ער געשטאָרבען.

אַפּאָלאָניוס האָט געזעהן, אַז די יודישע אַרמעי ווערט געפעהרליך, האָט ער גענומען אַ גרויסע אַרמעי און געגאַנגען אויף מודיעין, קליין איז געווען די יודישע אַרמעי אין פערגלייך מיט דער סירישער, זי איז אָבער געווען אומדערשראָקען, און איינער האָט געקאָנט שלאָגען טויזענט.

מיט דעם געשריי „לה' הישועה!“ האָבען די יו־דען זיך געוואָרפען אויפן פיינט און איהם געגעבען אַ שרעקליכען קלאַפּ. די סירער האָבען געהאַט אַ גרויסע מפּלה, פיל פון זיי זענען געפאַלען און די איבעריגע מיט אַפּאָלאָניוסען זענען זיך צעלאָפען. עמיהוד האָט אָבער נישט געוואָלט אַרויסלאָזען אַ־פּאָלאָניוסען אַ לעבעדיגען, האָט ער איהם נאָכגעיאָגט און אָוועקגעלייגט אַ טויטען. יהודה המכבי, אַלס הויפּט־קאָמאַנדיר האָט זיך אָנגעטאָן אַפּאָלאָניוסעס שווערד און זי געטראָגען אין אַלע שפּעטערדיגע מל־חמות. מיט דער שווערד פון שונא האָט ער געשלאָ־גען דעם שונא.

דער אַרמישער פעלדמאַרשאַל סיראָן האָט געהערט פון אַפּאָלאָניוסעס מפלה, האָט ער גענומען מיט זיך נאָך אַ גרעסערע אַרמעי, ווי אַפּאָלאָניוס האָט געהאַט, און ער איז געגאַנגען אונטערדריקען דעם יודישען אויפשטאַנד. יהודה המכבי האָט זיך אָבער נישט דערשראָקען. ער איז אַרויס אַנטקעגען איהם און איהם בעגעגענט לעבען בית־חורון, אין אַ שלאַכט וואָס האָט געדויערט עטליכע שעה האָט יהודה המכבי צוקלאַפּט דעם שונא און איהם פער־טריבען.

אַנטיוכוס הרשע איז דאָס געוואָהר געוואָרען, האָט ער געשוואוירען צו פערטיליגען אַלע יודען און בעזעצען דאָס יודישע לאַנד מיט אַנדערע פעל־קער. ער האָט געשיקט צוויי גרויסע אַרמייען מיט די צוויי פעלדמאַרשאַלען ניקנאָר און גאָרגיאַס, ער האָט זיי בעפוילען אויסצוקוילען אַלע יודען, מענער, פרויען און קינדער.

פון צוויי זייטען זענען געקומען די סירער, דאָס חיל איז געווען גרויס, ווי די זאַמד ביים ים. אַלע האָבען געמיינט אַז ס'איז געקומען דער סוף פון די יודען, אַ סך האָבען זיך געגרייט אָפּצוקויפען פאַר שקלאַפען אַ סך יודישע געפאַנגענע.

די יודישע אַרמעי איז בעשטאַנען פון זעקס טויזענט מאַן, מיט דעם קליינעם הייפעלע סאָלדאַ־טען האָט יהודה המכבי זיך געדאַרפט שלאָגען קע־גען די צוויי מעכטיגע סירישע אַרמייען, האָט ער זיי פערזאַמעלט אין מצפה, אַן אַלטע שטאָט, וואו יודען פלעגען זיך פערזאַמלען אין אַן עת צרה, אַ גאַנצען טאָג האָבען זיי געפאַסט און תפילה גע־טאָן צו גאָט. יהודה המכבי האָט זיי געשטאַרקט מיט זיינע פייערדיגע רייד; די שרעקעדיגע האָט ער געהייסען בלייבען און ער איז אַרויס אַנטקעגען פיינט.

(סוף — מאָרגען).

אין וואסערע טראגישע לאגע

עם האבען זיך געפונען די 380 חלוצים אויף דער וואנדער-שיף

אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס עס זענען שוין צוריקגעקומען די 380 חלוצים וועלכע מען האט נישט אריינגעלאזען אין ארץ־ישראל. ארום אבהערענדיג שפעטער וואכען־לאנג אויף א שיף איבער ים'ען און קיין שום לאנד האט זיי נישט געוואלט אריינלאזען — ברענגען מיר דא א שילדערונג וועגען דער טראגישער לאגע אין וועלכע די פארצווייפעלטע חלוצים האבען זיך געפינען בעת זיי זענען געווען ביי די גריכישע און בולגארישע ברעגען:

ה' א. געסט פון אטען שרייבט וועגען דעם אט וואס:

דערוואוסט וועגען דעם, האט מען זיך פלוצלונג אין זעהר איבעראשענד. צו אייניגע אנגעזעהענע יודישע כלל־טוער איז אין אטען אנגעקומען א לאנגע טעלעגראמע בזה הלשון:

„380 חלוצים. אידעאליסטען, נישט געקענט אנקומען ארץ ישראל, שטעהען אין אינזעל סירא, זעקס וואכען אויפן ים שוין, בעט גריכישע רעגירונג דערלויבען אונז בלייבען אין לאנד איניגע וואכען".

און גלייך נאך דער טעלעגראמע איז געקומען א צווייטע, א דריטע, א פערטע. מען האט ארויסגעזאגט פערשידענע מיינונגען; געוויס זענען עס די יונגע „אומלעגאלע" געוויס קרבנות פון די פאלעסטינישע אימיגראציע־אינקוויזיטארס, און געוויס מוז מען זעהר ווייל, ווען זיי שרייען אזוי.

זענען מענשען אוועקגעלאפען צו בעקאנטע מיניסטאריע דעפוטאטען און סתם פאליטיקער, דערווייסט מען זיך אז די מיניסטארען ווייסען שוין וועגען דער שיף מיט די חלוצים, באמעהר: זיי, די 380 אימיגראנטען, האבען אפילו וויזעס אויף בלייבען א געוויסע צייט אין גריכענלאנד, אבער „די מעשה איז עפעס פערדעכטיג". די זאך „קוקט אויס ווי עפעס מארנע", ווער ווייסט וואס זיי זענען, האבען יודישע שתדלנים געשריגען און געבעטען: וואס קענען יענע יונגע מענשען אויף א קליינעם פערווארפענעם אינזעלע טון?

דער סוף (ס'איז געווען גאר דער אנהויב) איז געווען, אז מען האט די מיידלעך און די בחורים פון דער שיף ערלויבט ארויסגעהן ביטאג אויף דער יבשה און ביינאכט, אונטער א שטרענגען קאנטראל פון דער פאליציי צוריק אין שיף אריין.

צוויי מיטגלידער פון דעם קאמיטעט זענען אוועקגעפאהרען קיין סירא, דאס איז א שווערער ים־וועג פון צוואנציג שעה און א שטורעמדיגער ברעג. דער שטארקסטער מענש מוז דא קראנק ווערען, און די צוויי מענשען וועלכע זענען געקומען העלפען, האבען נאך ערגער געמאכט: ווען די פאליציי האט זיך דערוואוסט וועגען זיי, האט זי גלייך פערבאטען די בחורים זיך צו בעווייזען אין אינזעל, די שיף האט געמוזט אפפאהרען טיף אין ים אריין און ווארטען, פערשטעהט זיך, אז די צוויי מיט דער האבען נישט געהאט קיין שום מעגליכקייט צו בעזוכען די שיף און זעהן די בחורים.

דערווייל איז אבער איינער פון די 380 רייזענדע אנגעקומען קיין אטען, פון איהם האט מען שוין גענוי געקענט וויסען, וועגען וואס עס האנדעלט זיך, און מסתמא וועט זיך יעדערער אנשטויסען אויף דעם „סוד".

יא, ס'איז א שיף מיט „אומלעגאלע", ס'הייסט חלילה, נישט, אז זיי זענען נישט קיין געזעצליכע פאסאזשירען. זיי האבען אלע געזעצליכע אויסלענדישע פעסער, זיי האבען כמעט אלע שוין דורכגעמאכט דער מיליטער־דינסט, זיי האבען אויך וויזעס אויף אריינצופאהרען קיין פאלעסטינע אלס טוריסטען, אבער די אימיגראציע־אינקוויזיטארס האבען געווארפען אויף זיי א יעזואיטיש פערדעכטיגען בליק, און העפליך זיי געמעלדעט, אז זיי טארען אין לאנד נישט אריין, די אורזאך? זי איז זעהר איינפאך:

„איהר זענט דאך אלע שטודירטע און צוגעגרייטע חלוצים. איהר זענט דאך פערברענטע אידעאליסטען־ציוניסטען, וואס מיינט איהר, אז אונז וועט איהר אפנארען? מיר ווייסען דאך, אז איהר ווערט פון פאלעסטינע נישט וועלען ארויספאהרען. טארט איהר דערפאר נישט אריינפאהרען". אזוי האבען ערקלערט די פאלעסטינער אימיגראציע־בעאמטע.

און מען האט געמוזט פאהרען צוריק. און באמת זענען אלע 380 רייזענדע מיטגלידער, פון די גרויסע חלוצישע ארגאניזאציעס ווי „החלוץ", „השומר הצעיר" „גורדוניה", א. א. ג., און זיי פאהרען קיין פאלעסטינע, טאקע צו ארבייטען דארטען, און דארף דאך זיי איצט אזוי נויטיג האבען, ארבייטס־הענט ווערען דאך דארטען מיט ליכט געזוכט!

פארוואס ווילען זיי, די דאזיגע חלוצים, בלייבען איניגע וואכען אין גריכענלאנד אדער אין אנדער לאנד? דערפאר ווייל זיי זענען געווען פאר זייער אוועקפאהרען פון זייערע היימען קאנדידאטען אויף צו בעקומען סערטיפיקאטען. איצט, ווען זיי זענען שוין אין ים, וועלען זיי באלד די דאזיגע „לעגאלע פאפירען" בעקומען, אבער דאס דארף דויערן איניגע וואכען, מ'וועט שיקען עפעס מעהר ווי 200, און ביז זיי וועלען אנקומען, ביז די מיידלעך וועלען חתונה האבען מיט די בחורים (זיי האבען טאקע חתונה האבען, פארוואס נישט?) און ביז מען וועט אנדערע פארמאליטעטען ערלעדיגען, דארפען אריבערגעהן איניגע וואכען.

דער שליח פון דער „געהיימניספולער שיף" — ווי מען האט זי שוין געקרויבט אין די סענסאציאנעלע גריכישע צייטונגען — האט ליידער גארנישט געפועל'ט. דער פערדאכט פון דער גריכישער רעגירונג האט זיך פערשטארקט פון טאג צו טאג, און לעצטענדיגט האט זיך עס דערמיט וואס מען האט די 380 געזאגט, אז די האבען קיין רעכט נישט צו האלטען זייער פוס אויף גריכישע ערד.

* * *

ערשט צוויי וואכען שפעטער איז דער טומעל געווארען אזוי גרויס און שטורמיש, אז מ'האט געמוזט אנבעהמען פערשידענע מיטלען אום די טראגישע לאגע פון די פאסאזשירען זאל נישט ערגער ווערען.

די שיף איז ווידער ארויס אין די וואסערען און איז אוועק צו די טערקישע ברעגען. אגב, דער שליח, פון די רייזענדע, וועגען וועלכען מיר האבען באר־וואס דערצעהלט, איז געבליבען אין דער גריכישער הויפט־שטאט אום צו זיין פערבונדען מיט דער וועלט, און וואס עס טוט זיך אין טערקיי מיט די יודען, ווייס מען דאך; צו די אייגענע איז די נייע טערקיי אויך אפטמאל א שונא; וועגען פרעמדע איז דאך אפגערעדט! און ווען די טערקישע האפען־פאליציי האט דערשמעקט דאס אנקומען פון דער שיף, זענען צו איהר ארויס איניגע פאליציי־שיפען מיט קאנאנען, צוואנציג מייל פונ'ם ברעג, און אנגעזאגט, אז מען זאל חלילה, ווייטער נישט פאהרען, אויב די פאהרען יא, וועט די שיף באלד בעשאסען ווערען און דערטרינקען ווערען אין די טיפענישען פון ים.

האט זיך די שיף אויסגעדרעהט צו צפון צו און איז אוועק קיין בולגאריען. דא איז מען דווקא גאנץ פיין צו יודען, צו די ציוניסטען אויך (ווען נישט די עמיגראציע פון די בולגארישע יודען קיין פאלעסטינע און זייער האנדעל מיטן יודישען לאנד, וואלט שוין לאנג דער בולגארישער פלאט באנקראטירט!) און מען האט די שיף נישט געוואלט בעשיסען, אבער ארויסלאזען די פאסאזשירען אינם לאנד — דאס האט מען בשום אופן נישט געוואלט, איז מען געשטאנען צוואנציג שעה און געשריבען רחמנות־ביטעס, געהאקט דעפעשען פאר די לעצטע גראשענס. ס'האט אבער נישט געהאלפען, און מען האט געמוזט אוועק אין נייע נע־ינד וועגען, וואלגערען זיך ווידער אויף די וואסערען — נישט עסען, נישט טרינקען, פלאגען זיך אויף קראנקהייטען, און דאך — דעם מוט נישט פערלירען, האפען... האפען...

אז ס'איז טאקע אזוי געווען, האט מען געקענט זעהן, ווען די שיף איז פלוצלונג אריין אין דעם האפען פון דער אמאליגער יודישער שטאט, די הייבטיגע צווייטע גרעסטע שטאט פון גריכענלאנד: סאלאניקי, מסתמא האט זיי אזוי געעצהט זייער שליח וועלכער איז נאך געזעסען אין אטען, ווידער זענען צוויי מיטגלידער פון הילפס־קאמיטעט, דאסמאל שוין איז דער שטיל און פארזיכטיג, אפגעפאהרען קיין סאלאניקי, אום ווי ס'איז צו העלפען די אומגליקליכע יודישע נע־ינדביקעס

ווען די שיף האט זיך בעוויזען אין סאלאניקי, האט דאס געמאכט א שטארקען רושם אויף די אנטיסעמיטען. ס'האט זיך געפינען אין אטען א בעקאנטע אנטיסעמיטישע צייטונג זי הייסט „העסטיא" וועלכע איז שוין פון לאנג פערקויפט צו דעם דייטש־היטלעריסטישען אמבאסאדאר אין גריכענלאנד און זי האט דאך גענומען א מענשליכע שטעלונג צו דער טראגעדיע פון די 380 יודישע יונגעלייט, זי האט געשריבען למשל, אז אין דער מענשליכער געשיכטע זענען געווען ווייניג פאלען פון אזא מין רייזע, אפשר גאר — האט די צייטונג געזאגט — האבען די ענטדעקער פון פערשידענע לענדער, מיט הונדערטער יאהרען צוריק, געדארפט וואנדערען איבער ימים פיל וואכען אידער זיי זענען אנגעקומען צו א יבשה, אבער היינט? און בפרט נאך ווען די דאזיגע יודען פאהרען דאך קיין ארץ־ישראל.

געוויס האבען אזוי קיינמאל נישט געשראקען און נישט געקענט טראכטען די פאלעסטינער אינקוויזיטארס, וועלכע דארפען העלפען דעם אויפבוי פון דער יודישער נאציאנאלער היים".

און איצטער האט מען שוין געקענט קלאר ווייסען, וואס עס זענען באמת די 380 יודישע פאסאזשירען, מען האט אבער נאך אלץ נישט געקענט צוקומען צו זיי, אויך אין סאלאניקי, וואו די שיף איז געשטאנען פילע פופצעהן טעג, ווייט אין ים אריין, איז זי געווען גענצליך אפגעזונדערט, מ'האט כמעט קיינעם נישט ארויסגעלאזט, אזוי ווי אלע וואלטען געווען מצורעים, קרעציגע, אדער כאלערע־קראנקע...

אין אטען האט מען זיך דערוואוסט, אז די גריכישע רעגירונג וויל דאך העלפען די אומגליקליכע רייזענדע, אין סאלאניקי האט מען זיי אבער בשום אופן נישט געקענט ארויסלאזען, ווייל די אנטיסעמיטען האבען דארטען געסטראשעט מיט פאגראמען מען דערצעהלט, אז אויסער דער האפען־פאליציי וועלכע האט געהיט די שיף און די רייזענדע, זענען ביי די ים־ברעגען געשטאנען אויך אנטיסעמיטישע כוליגאנעס און האבען די אויגען פון דער שיף נישט אראפגעלאזט: א יודישער בחור'ל זאל, חלילה, נישט אראפגעהן און פערמעהרען די צאהל פון די „פרעמדע אויגען" אין סאלאניקי.

וואס עס וועט געבויט ווערען אין בירא־בידזשאן אין יאהר 1935

מאסקווע (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיטן בעשלוס פון דער סאוויעט־רעגירונג פון 1־טען אקטאבער וועגען אנגעמען מאסמיטלען פאר דער ווירטשאפטליכער און קולטורעלער ענטוויקלונג פון דער יודישער אויטאנאמער געגענד", ווערט איצט אין די נעהעריגע אינסטאנצען אינטענסיוו געארבייט איבער דער אויסארבייטונג פון א קאנקרעטען פלאן פון דער בויאונג פאר דעם יאהר 1935.

די ענטוויקלונג פון דער אינדוסטריע ווערט בעטראכט אין די רעגירונגס־ספערען אלס דער הויפט־צענטר פון דעם גאנצען צוקונפטיגען ווירטשאפטליכען לעבען אין דער יודישער אויטאנאמער געגענד און אלס ערשטער בעדינג פאר דער בעזעצונג פאר גרעסערע יודישע מאסען אין בירא־בידזשאן.

די אלגעמיינע אינוועסטיציעס אין דער פאלקס־ווירטשאפט און דער סאציאל־קולטורעלער בויאונג אין דער יודישער אויטאנאמער געגענד פארן יאהר 1935 איז אנגעמערקט אין א סומע פון 40 מיליאן רובל, וואס איז צוויי מאל אזוי פיל וויפיל עס איז איינגעלעגט געווארען אין דער בירא־בידזשאנער בויאונג אין יאהר 1934.

פון די 40 מיליאן רובל וועלען 20 מיליאן אריינגעלעגט ווערען אין קאפיטאלער בויאונג און אין צוגרייטען קאפיטאלע בויאונג. אין דער ערשטער רייהע וועלען דורכגעפיהרט ווערען גרויסע ארבייטען אין בעהערשען די ערטער פון אייזען־ערץ ביים קליינעם כינגאן. אין יאהר 1935 איז אנגעמערקט צו פערלעגען די ערשטע ערץ־שאכטעס און אנפיהרען א ווייטערדיגע ברייטע אויספרייטונגס־ארבייט אויף דער בויאונג פון וואוינונגען און קולטור־שטייגערישע געביידע איז פארן קומענדיגען יאהר פאראויסגעזעהן 5 מיליאן רובל.

אין יאהר 1935 וועט מען צוטרעטען צו בויען א גרויסע פאבריק פאר דער אויסארבייטונג פון וועגענער. מען וועט מעכאניזירען די גרויסע קאלך־פאבריק אין לאנדאקא. 3 נייע ציגעל־פאבריקען און פיל אנדערע אינדוסטריעלע אונטערנעמונגען, דערונטער א לעדער און שיך־פאבריק, וואס וועט זיין איינע פון די גרעסטע אונטערנעמונגען אין דער לייכטער אינדוסטריע אויפן ווייטען מזרח.

די פראדוקציע פון דער געווערב־קאאפעראציע דארף, לויט די קאנטראל־ציפערן פערגרעסערט ווערען פון 4 מיליאן רובל אין 1934 יאהר ביז 7 מיליאן רובל אין 1935.

א גרויסע ארבייט ווערט אויך פאראויסגעזעהען אין דער ענטוויקלונג פון אלע סארטען טראנספארט־אייזענבאהן, וואסער־טראנספארט, לופט טראנספארט, וועג־בויאונג, אין קומענדען יאהר הויבט זיך אויך אן בויען א נייע אייזענבאהן־ליניע פון דער סטאציע בירעקאן אין דער יודישער אויטאנאמער געגענד, ביז די קוהלען־פעלדער אין בורעא, וואס ליגט שוין אויסער די גרעניצען פון בירא־בידזשאן. א שאסיי־וועג אויף 34 קילאמעטער וועט דורכגעלעגט ווערען פון דער סטאציע בירא־קאן ביז'ן קוראָרט „קולדור", וואס דארף פערוואנדעלט ווערען אין א קוראָרט פארן גאנצען ווייטען מזרח. אויפן געביט פון וואסער־טראנספארט וועט דורכגעפיהרט ווערען דער רעגולערער שיף־פערקעהר אויף די טייכען בירא־טונגיסקא און בורעא.

אין 1935 יאהר וועלען געבויט ווערען א רייהע אויפנאם־פלעצער פאר עראפלאנען, וואס וועט געבען א מעגליכקייט צו פערבינדען די ווייטעסטע פונקטען פון דער געגענד. אין 1935 יאהר וועט אויך בעדייטענד פערשטערקט ווערען די טעלעפאניזאציע און ראדיאפיקאציע פון דער יודישער אויטאנאמער געגענד.

אויף דער קולטור־בויאונג אין 1935 יאהר זעהען פאר די קאנטראל־ציפערן א סומע פון 2 מיליאן רובל. עס ווערט פראיעקטירט צו בויען 5 אנפאנגס־שולען 2 נישט שולע מיטעל־שולען, איין טעכנישע סטאציע פאר אויסער־שול־למודים א פעדאגאגישען טעכניקום אויף 200 סטודענטען, א קלאנג־קינא און א רייהע אנדערע אביעקטען.

איבער 1 מיליאן רובל וועט אין 1935 יאהר אויסגעגעבען ווערען אויף געזונט־אבהיטונג. עס איז אנגעמערקט צו בויען אין 1935 4 שפיטאלען. אין 1935 וועט מען אנהויבען בויען אין דער שטאט בירא־בידזשאן א ספארט־סטאדיאן צוזאמען מיט א וואסער־סטאציע.

אויסער די מיליאן רובל, וואס זענען אסיגנירט געווארען פון דער מלוכה אויפ'ן 1935 יאהר וועלען א סך מיליאנען איינגעלעגט ווערען לויט דער ליניע פון דער ארטיגער מאכט פון דער קאאפעראציע, בעזונדערע ארגאניזאציעס א.א.וו.

די פערפאסער פונ'ם פלאן גיבען צו, אז די בויאונג וועט זיך אנשטויסען אויף א סך גרויסע שוועריגקייטען און מען וועט מוזען אנשטרענגען אלע קרעפטען כדי זיי צו בעזייטיגען.

רעזולטאט פון די וואהלען אין קאלינינדארפער יודישען ראיאן

מאסקווע (יט"א) עס האבען זיך פערענדיגט די וואהלען אין דארפס־ראטען פון קאלינינדארפער יודישען ראיאן. 96 פראצענט וועהלער האבען זיך בעטייליגט אין די וואהלען.

בסך הכל זענען אין די סאוויעטען פון ראיאן געוועהלט געווארען 218 דעפוטאטען, פון זיי 158 יודען, 46 אוקראינער און 14 דייטשען.

15 פרויען זענען געוועהלט געווארען אלס סאוויעט־מיטגלידער, 62 — אלס קאנדידאטקעס (צוזאמען 32 פראצענט פרויען) 5 פרויען זענען געוועהלט געווארען אלס פארזיצערינס פון סאוויעטען.

25 פראצענט פון אלע דעלעגאטען זענען מיטגלידער פון דער קאמוניסטישער פארטיי, 20 פראצ. „קאמסאמאלצעס", 55 פראצ. אונפארטייאישע.

לויט דער בעשעפטיגונג זענען אריין אין די סאוויעטען 30 פראצ. קאלכאזניקעס און ארבייטער, 12 פראצ. אינטעליגענטען, די איבעריגע — אנגעשטעלטע.

קלאנג־קינא־טעאטער
Zachęta
זגערזשער 26
היינט און פאלגענדע טעג!
— I —
פאסצינירענד מייסטערווערק, קאמף פון 2 וועלטען, רעזשי: Turzański
שיפה איבער דער וואלגא
W. Imkiszyniew אין דער הויפטראל
— II —
די וואונדערבארע מעלאדישע אפערעטקע
א. נ.
„רייצענדע נאכט"
אין די הויפטראלען:
Ewelina Laye, John Boles.
אנהויב פון די סעאנסען: שבת און יום־טוב 12 א זייגער. געווענליכע טעג 4 נאכמ.

Dr.
Wołkowyski
האט זיך איבערגעצויגען אויף
ציגעל־גאס 11, טעל. 238=02
נעהמט אן אין הויט־ און ווענערישע
קראנקהייטען, מענער־שוועכע
נעמט אן פון 8–12 בייטאג און פון 4–9 אוונד.

Dr. Z. Henrykowski
ספעציאל־ארצט פאר ווענערישע
הויט־קראנקהייטען און מענער־שוועכע
האט זיך איבערגעצויגען אויף
פיעטריקאווער 86
טעל. 143-63
נעהמט אן פון 8—11 און פון 6—9 אווענד.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע זאל.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזען.

Dr. REICHER
פאלודניאווא 28, טעל. 201-93
ספעציאליסט
פאר מענער־שוועכע־בעהאנדלונג.
סעקסועלע בעראטונגען און פסיכא־אנאליזען
נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–8 אוונד

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

דעצעמבער

זון-אויפגאנג 7.27
זון-אונטערגאנג 3.26

מיטוואך
5
כח
כסלו תרצ"ה

שטורמישער אינצידענט אויף דער בודזשעט-זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג

ציוניסטען נעהמען נישט קיין אנטייל אין דער דעבאטע. — פאלקיסטען איז אפאזיציע

צהערנעכטען אין אוונד איז פארגעקומען א בודזשעט-זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג. אויף דער פריהערדיגער זיצונג האט פרעזעס מינצבערג געהאלטען זיין עקספאזע און הערנעכטען האט זיך אנגעהויבען די גענעראל-דעבאטע.

דאזאר רומקאווסקי נעהמט א ווארט און ערקלעהרט, אז אין פערגאנגענעם יאהר איז בעשלאסען געווארען, אז ביים פונאנדערשיקען דעם בודזשעט-פרעלימינאר די פערוואלטונגס-מיטגלידער זאל מיטגעשיקט ווערען די רעאליזירונג פון פערגאנגענעם בודזשעט. דערווייל איז איצט צוגעשטעלט געווארען בלויז דער פרעלימינאר. דער תירוץ, אז ס'איז קיין צייט נישט געווען, איז בכלל נישט קיין תירוץ. דאס איז געטון געווארען, כדי מ'זאל זיך נישט קענען אריענטירען אין דער טעטיגקייט.

— איך מוז איצט, זאגט דאזאר רומקאווסקי, בלינד צוגעהען צו דער קריטיק פון בודזשעט. אין אזא לאגע איז פאר דער ציוניסטישער פראקציע נישט מעגליך אנטיילצונעהמען אין די בודזשעט-דעבאטען און דעריבער פערלאזט ער די זיצונג.

פרעזעס מינצבערג ערקלעהרט דערויף, אז דאזאר רומקאווסקי זיפעריט נישט מיט קיין פאקטען און פאדערט איהם צו קאנקרעטער קריטיק. אויב דאזאר רומקאווסקי וועט נישט אנגעבען קיין פאקטען, וועט ער זיין ערקלעהרונג נישט אריינטראגען אין פראטאקאל. אין דעם מאמענט איז געקומען צו א געוואלדיג שטורמישען אינצידענט צווישען דעם פרעזעס מיט דאזאר רומקאווסקי.

דאזאר פליווואצקי פאדערט אין דער בודזשעט-דיסקוסיע ענדליך צו מאכען ארדנונג אין ענין פון דער מקוה אויף זאכאדניא 58. דאן פאדערט ער אז די ראבינאט-קאסע זאל געהערען צו דער קהלה און אז ס'זאל נישט אויסגעצאהלט ווערען קיין רענומעראציע אהן דעם הסכם פון דער קהלה.

דאזאר גלאטמאן גיט אפ אנ'ערקלערונג, אז די איצטיגע מעהרהייט בעפרידיגט נאר די אינטערעסען פון דער „אגודה" און פערגעסט אינגאנצען אין די אינטערעסען פון דער אלגעמיינער יודישער בעפעלקערונג און בעזונדערס פון די ברייטע מאסען סיי אין קולטורעלער און סיי אין סאציאלער הינזיכט.

פרעזעס מינצבערג ענטפערט, אז ס'איז נישט אזוי. די סאציאלע הילפס-קאמיסיע מאכט קיין שום אונטערשיד נישט פון אנ'אגודה'ניק און נישט אגודה-ניק און בכלל בעמיהט ער זיך צו דינען די אינטערעסען פון דער גאנצער יודישער בעפעלקערונג.

דאן ווערען אנגענומען פאלגענדע בודזשעט-אפטיילונגען, אין דער הכנסה: ראבינאט, שוהל און בית המדרש, אדמיניסטראציע, בית עולם, אונבעוועגליכע גיטער, סאציאלע הילפס-קאמיסיע, מקוה און שחיטה. אין הוצאות: ראבינאט, עטאט, שוהל, בית המדרש און אדמיניסטראציע. היינט אין אוונד קומט פאר א וויטערדיגע בודזשעט זיצונג פון דער קהלה-פערוואלטונג.

דער קארטעל פון די דייטשע און פוילישע פראדוצענטען פון אנילין-פארבען

איז שעדליך פאר דער טעקסטיל-אינדוסטריע

(אג) בשעתו האבען מיר געמעלדעט וועגען א הסכם, וואס איז געקומען צווישען די פוילישע און דייטשע פירמען, וואס פראדוצירען אנילין-פארבען. דער געשלאסענער קארטעל צווישען די פוילישע און דייטשע פירמען האט געמאכט א שווערען איינדרוק אין די קרייזען פון דער לאדזער טעקסטיל-אינדוסטריע, ווייל לויט זייער מיינונג איז דער קארטעל געווענדעט געגען די אינטערעסען פון די לאדזער פארבערייען. אין די לעצטע טעג איז פערעפענטליכט געווארען אנ'ערקלערונג, וואס שטאמט ווארהשיינליך פון די קרייזען פון די פוילישע פראדוצענטען פון אנילין-פארבען, וועלכע בעלייכט אויף א נישט ריכטיגען אופן די פראגע פון געשלאסענעם קארטעל.

פון די פעראינטערעסירטע קרייזען האבען מיר בעקומען פאלגענדע אינפארמאציעס: פאקטיש איז דער קארטעל געשלאסען געווארען צווישען דער דייטשער פירמע „א. ג. פארבען" מיט די פוילישע פראדוצענטען, דערביי רעגולירט דער קארטעל דעם אופן פון ערטיילען קרעדיט, וואס איז פערפליכטענד נאר אין פוילען. אין דייטשלאנד, פראנקרייך און שווייץ פערפליכטען פולשטענדיג אנדערע קרעדיט-בעדינגונגען און צאהל-אופנים. עס דארף בעטאנט ווערען, אז דער פאקטישער ציל פון קארטעל איז צו קומען צו הילף דער דייטשער פירמע „א. ג. פארבען" צום שאדען פון דער פוילישער פראדוקציע. אין משך פון די 3 וואכען, וואס דער קארטעל עקזיסטירט, האט זיך די לאגע אין דער פוילישער אנילין-פראדוקציע בעדייטענד פערערגערט. ביי גלייכע קרעדיט-בעדינגונגען קויפען די היגע פירמען גיכער די פארבען פון דער דייטשער פירמע, וועלכע שטעהען קוואליטאטיוו העכער. א חוץ דעם זענען טייערער געווארען די פרייזען און דער נייער קארטעל וועט פערטייערען די פראדוקציע אין דער טעקסטיל-אינדוסטריע, אין א צייט ווען זי שטעהט פאר א נויטווענדיגקייט צו רעדוצירען די פרייזען. דער קארטעל איז דעריבער דורכאויס שעדליך.

א זייגער אויף די „אוראדזשינקעלעך"

און 8000 זלאטעס על השבון נדן — זענען נעלם געווארען

אין איינעם פון די לאדזער פאליציי-קאמיסאריאטען האט זיך נעכטען געמאלדען א געוויסע רעגינא קרויזפעלד פון קיעלץ און געמאלדען, אז שייע ראזענבערג פון לאדז, וויסאקא 21 האט ביי איהר אונטערן אויסרייד פון חתונה-האבען, ארויס-גענארט 8,000 זלאטעס במזומן און א גאלדענעם זייגער מיט א דעוויזקע אין דעם ווערט פון 400 זלאטעס.

פרייליין רעגינא האט דערציילט אין דער פאליציי, אז זי האט זיך מיט א יאהר צוריק בעקענט מיט ראזענבערג'ן אין קיעלץ, וואו ער איז געקומען צו גאסט צו זייגע קרובים.

אז ער האט זיך מיט איהר בעקענט, האט עס נישט לאנג געדויערט און זיי זענען געווארען חתן כלה.

אין א געוויסער צייט שפעטער, האט דער חתן געבעטען ביי דער כלה, זי זאל איהם געבען על חשבון נדן 8,000 זלאטעס, וועט ער לאזן אין גאנג א גוט געשעפט...

פרייליין רעגינא האט גארנישט קיין בייז חושד געווען, און האט איהם געגעבען די געבען טענע סומע.

אדרבא — זי האט איהם אפילו צו זיין געבורטס-טאג אויך געשענקט א מתנה — א גאלד זייגערל מיט א דעוויזקע אין דעם ווערט פון 400 זלאטעס... ס'וועט דאך חלילה נישט פערפרעמדט ווערען...

נו, און — שוין! דער חתן איז אין ערגיץ אוועקגעפאהרען ואיננו... אפילו א קארטעל פאר 15 גראשען שרייבט ער איהר נישט!

איצט, אז זי איז איהם געקומען זוכען אין לאדז, און איז ארויף צו איהם אין דער וואוינונג, האט ער זיך געמאכט גאפעוואטע, און א פרעג געטון, ווער זי איז... ס'הייסט ער קען זיך גאר-נישט...

און גיי, טענה, האב צו טון מיט לאדזער חתנים!

פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

צוהאקט דעם מאן

איצט ווערט זי אוועקגעזעצט אויף 7 יאהר

(2) די 26-יעהריגע העלענא קאזשיראג (גרינוואלדסקא 11) האט געלעבט מיט איהר מאן, זיגמונט קאזשיראג וויט נישט בשלום.

מען האט זיך געהאלטען אין איין ארומקריגען און ארומשלאגען, ביז — אין איינער א נאכט, דעם 20 יולי, ה. י. האט זי געכאפט א האק, און אזוי איהם צושטעקעוועט דעם קאפ און דאס פנים, אז דאקטוירים האבען איהם קוים דערהאלטען ביים לעבען.

נעכטען האט די „העקערין" בעקומען א פסק דין פון געריכט — 7 יאהר טורמע.

DR.

L. Czarnożył

וואוינט יעצט אויף

פיעטריקאווער 62 טעל. 224-94

אונ נעהמט אן פון 9.30 ביז 10.30 פארמיטאג און פון 4–6 נאכמ.

ספעצ. האריט-קראנקהייטען

ס'פאסט איהם נישט דער שידוך

א קלייניגקייט—אנדזשעי פורמאנסקי...

(א) פראנצישעק פורמאנסקי, וועלכער האט געוואוינט צוזאמען מיט זיין פאטער אין פאביא-ניק, האט געארבייט אין דעם סטאליער-ווארשטאט פון א געוויסען טריבאוויק, אויף פאדזשעטשנא 10.

בעת דער ארבייט פלעגט זיך פראנצישעק בעגעגענען מיט טריבאוויקס 18-יאהריגער טאכ-טער, חנה און עס האט נישט לאנג געדויערט, און דאס פארל האט זיך איינאנדער פערליבט.

דער סוף פון דער ליבע איז געווען, אז פראנטשישעק האט ארויסגעגנבעט ביי זיין טאטען 500 זלאטים און „חתן כלה" זענען אוועקגעפארען קיין גרודזשאנדז, וואו זיי האבען גענומען א ציווילע חתונה.

דערנאך זענען זיי צוריקגעקומען קיין לאדז און זיך אריינגעצויגען אויף וואלבארסקא 28.

אז פראנצישעקס פאטער, דער 64-יאריגער אנ-דזשע פורמאנסקי האט זיך דערוואוסט וועגען זיין זונס אדרעס, איז ער צו איהם געגאנגען און אזוי איהם צושטאכען מיט א מעסער, אז ער האט זיך דערנאך געהאט עטליכע חדשים צו היילען...

נעכטען איז דער אלטער געשטאנען פארן געריכט און ער האט בעקומען א פסק דין 5 חדשים טורמע מיט'ן אפלייגען די שטראף.

איצט וועט נאך פראנצישעק האבען א פרא-צעס פארן גנבענען די 500 זלאטעס.

יודיש מאריאנעטען-שפיל

„בערל-שמערל-טעאטער"

אנפיהרונג משה בראדערזאן

דאס 1-טע פראגראם א. נ.

„אזוינס און אזעלכעס"

אין קאפע „אידעאל"

(פעטריקאווער 48)

היינט. מיטוואך—1 פארשטעלונג

9.45 אין אוונט פינקטליך

עס ווערען געגעבען קאריקאטורען פון: ד"ר רוזן-און-בלאט, ד"ר פלויש, אסקאר קאנסום, מאקס קאנסול, יצחק גרינבוים, חיים ראסנער, ד"ר צאהל-טמסטער, ליפיש פאן ראזענבערג, גרשון וואוילמאן, ר' יאפעלע מנ'ער, קאמענדאנט בערעק מעזלעראוויטש, פאגיע די חונ'טע, מאדאם אסתר טענדעראווא, באקס ראטהאלין, שמעריל-עט-בעריל, פיניעלע טויק, יעקע קנאק-אוט, פאנגא דעפטאקובנא, וואלענטי ראדני, וואימשע כאווא די דאזארצבע.

היינט קענען אפנעמען די אבליגאציעס

די וואס האבען געצייכענט אין 7-טען פינאנץ-אמט

דער 7-טער פינאנץ-אמט מאכט בעקאנט, אז די וואס האבען געצייכענט אויף דער נאציא-נאלער מלוכה-הלוואה אין 7-טען פינאנץ-אמט און האבען שוין בעצאהלט אלע ראטעס, קענען ארויס בעקומען די אבליגאציעס אין דעם זעלבען אמט היינט ד. 5-טען ד.ח.

צוגאב-פאבאר

(2) דעם 15 דעצעמבער ה. י. וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז שטאט 1, פיעטריקאווער 165. עס דארפען זיך שטעלען פאבאראווע פון יאהרגאנג 1913 און על-טערע, וועלכע האבען נאך נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 11, 9, 8, 5, 3, 2 קאמיסאריאטען.

דעם 28 דעצעמבער וועט זיין טעטיג א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע פאר פ.ק.או. לאדז 2, פיעט-ריקאווער 165. עס דארפען זיך אהין שטעלען די פאבאראוועס פון יאהר 1913 און עלטערע, וועל-כע האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט און וואוינען אויפן שטח פון 14, 13, 12, 10, 7, 6, 4, 1 קאמיסאריאטען און האבען בעקומען נא-מענטליכע אויפפאדערונגען פון שטאט-סטאראס-טווע.

פאליטישער פראצעס

(2) דער 27-יעהריגער שמואל לערמאן איז נעכטען דורכ'ן קרייז-געריכט פעראורטיילט געווארען אויף 2 יאהר טורמע, אלס בעשולדיגטער אין קאמוניסטישער טעטיגקייט.

בעגנבעט 2 פאלקסשולען

(2) נעכטען ביינאכט האבען זיך גנבים אריינגעקראגען אין די פאלקסשולען אויף ריבנע 15 און אויף ריבנע 3–5 און ארויסגעטראגען פון דארט פערשידענע קלייניגקייטען, ווי פארטוכער פון די לעהרערינס, האנטיכער, א.א.וו.

געזוכט האבען זיי, פערשטייט זיך, געלד, אבער אז זיי האבען קיין געלד נישט געפונען, האבען זיי זיך געמוזט בעגניגענען מיט עפיס אנדערש.

Dr. med. L. Berman

צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07

ספעציאל-ארצט פאר מענער-שוועכע-בעהאנדלונג און סעקסועלע בעראטונג.

נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונד.

זונטאג פון 9–1 פארמיטאג.

ספּאָרט

באָקס-מעטש וועגן בעכער פון „אַראַראַט"

קומט פאָר זונטאָג אין לאָדז צווישען „הכח" און וואַרשאַווער „גוויאַזדאַ"

דעם קומענדען זונטאָג קומט אין לאָדז פאָר אין זאַל „ראָזמאַיטאָשטשי" אַ סענסאַציאָנעלער באָקס-פאַרמעסטונג צווישען די צוויי יודישע מאַנשאַפטען „גוויאַזדאַ" פון וואַרשאַ און לאָדזער „הכח". וועגן אַ זילבערנעם בעכער פון טעאַטער „אַראַראַט".

כדי צו פּראָפּאַגאַנדירען דעם יודישען באָקס, האָט „אַראַראַט" געשענקט אַ ווערטפולען זילבערנעם בעכער פאַר׳ן זיגער פון די מעטשען צווישען די ביידע אויבענדערמאַנטע מאַנשאַפטען. די מעטשען קומען פאָר אין לאָדז און אין וואַרשאַ.

„הכח", וויזט לעצטענס אַרויס אויף׳ן באָקס-געביט גרויסע פאָרטשריט און האָט אין איהר מאַנשאַפט אַ רייהע אויסגעצייכענטע באָקסער. „גוויאַזדאַ" געהערט היינט צו די שטאַרקסטע באָקס-קלובען אין וואַרשאַ. און נעבען דעם אויסגעצייכענטען ראַטהאַלץ קעמפען ביי איהר קעניגסוויין, גאָלדשטיין, ראָזענבערג א. א., וועלכע רעפּרעזענטירען אַ זעהר הויכער קלאַס.

די דאָזיגע פאַרמעסטונגען, האָבען אַרויסגערופען אַ שטאַרקען אינטערעס. מצד „אַראַראַט" קומען נאָך לאָדז די אַרטיסטען — דזשיגאַן און שומאַכער.

לאָדזער „מכבי" זיגט אין גימנאַסטישען קאָנקורס

אין קאַליש איז זונטאָג פאָרגעקומען אַ קאָנקורס פון די גימנאַסטישע פרויען-גרופּען ביים וועלט-פערבאַנד „מכבי" וועגען בעכער פון ד״ר שענקער. אין קאָנקורס האָבען זיך בעטייליגט „מכבי" און „בר-כוכבא" פון לאָדז, „בר-כוכבא" פון פּויזען, „מכבי" — קאַליש און „מכבי" פון אָפּאָטשנע.

דאָס ערשטע אָרט האָט פאַרנומען דער לאָדזער „מכבי" פאַר „בר-כוכבא"—לאָדז.

מיט דער עקספּעדיציע האָט אָנגעפיהרט ה׳ אינזוש. ב. ווייגבערג.

אין אָפיציעלען טייל, האָט בעגריסט אין נאָמען פון לאָדזער קרייז-פערבאַנד פון „מכבי" ד״ר עלענבערג.

Dr. med.

R. Zalcwasser

כירורג

ציגעל-גאַס 19, טעל. 125-17

נעמט אָן פון 1—2 און פון 4—6 נאָכמ.

פעהלערן פון האַרץ און בערוועןֿ-סיסטעם

(דערלויבען ניט צו טרינקען אויפרייצענדע קאַווע און טעה. זעהר ווירקזאַמע טעטיגקייט ביי די פעהלערן ווייזט אויס דאָס בעקאַנטע קרייטעכצער-געמישעכץ פון

Oskar Wojnowski HERBACIANKA

פערלאַנגט אין די אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעקעס.

Skład główny: Warszawa, Al. Jerozolimska 75, tel. 857-25 פּרייז פון אַ שאַכטעל 2,50 זל.

אויף דער פּראָווינץ ווערט אַרויסגעשיקט פער פּאָסט דורך נאָכנאַהמע שמועגיגסטענס 2 פּעקלעך.

א סטרוזש — א פאַבריקאַנט

ער פאַבריצירט פאַלשע 50 און 20-גראָשענס

(2) נעכטען איז דורכ׳ן היגען קרייז-געריכט געמשפּט געוואָרען דער הויזוועכטער פון לוטאָמירסקאַ 10, אַנטאָני אורבאַניאַק, וועלכער האָט בשותפות מיט איינעם הענריק גאַשיק אויסגעאַרבייט פאַלשע 50-גער און 20-גער גראָשענס.

די ביידע זענען פאַרמשפּט געוואָרען צו זיצען 3 יאָהר אין תפיסה, און צום פערלירען די בירגער-רעכט אויף 5 יאָהר.

אָפּגענאַרט א בהמה-סוחר

מ׳האָט איהם אַריינגעשאָטען סם אין בראָנפען

(2) נעכטען איז אין קאָנסטאַנטין פאָרגעקומען אַ׳אָקסען-יריד.

צום יאַריד איז אויך געקומען דער 21-יעהריגער קצב טאַדעאוש וואַיטשיק, בכדי צו קויפען „סחורה".

מיט איהם האָבען פאַרפיהרט אַ שמועס אַ פּאָר פערשוין, וועלכע זענען מיט איהם אַוועק אין אַ שענק, וואו מ׳האָט בהרחבות׳דיג געמאַכט אַ כוסה.

אין אַ געוויסען מאָמענט האָט זיך וואַיטשיק דערפיהלט נישט גוט און איז אַוועקגעפאַלען.

די פערשוינען האָבען ביי איהם אַרויסגענומען פון טאַש 500 זלאָטעס, וואָס ער האָט פאַרמאָגט, און זענען נעלם געוואָרען.

דער אַרויסגערופענער דאָקטאָר האָט פעסטגעשטעלט, אַז די פערשוינען האָבען איהם צוגעשיט סם אינם בראָנפען אַריין.

מ׳האָט איהם קוים אָפּגעמינטערט.

פּאָליציי זוכט די פערברעכער.

היינט — דער גרויסער טורן- און ספּאָרט-פעסט פון בר-כוכבא

מיר האָבען זיך שוין כמעט ווי אָפּגעוואוינט פון די בר-כוכבא-טורן-פעסטען. אַמאָל איז געווע אַ פעסטגעשטעלטע זאַך, אַז יעדען ווינטער און זומער, אָרדענט איין בר-כוכבא אַ גרויסען פעסט, וואָס איז פערוואַנדעלט געוואָרען אין אַ יום-טוב פאַר דער יודישער ספּאָרט-יוגענד און פאַר דעם טייל פון דער געזעלשאַפט, וועלכער האָט געהאַט די פערשטענדניש פאַר דער פיזישער און גייסטיגער רענעסאַנס פון דער יודישער יוגענד.

די טראַדיציאָנעלע פעסטען פון ערשטען יודישען ספּאָרט- און טורן-פעראיין אין לאָדז האָבען נישט בעדאַרפט קיין רעקלאַמע, מ׳האָט געוואוסט, אַז די איבונגען זענען אַ דין-וחשבון פון דער פערגאַנגענער אַפּשניט-צייט און אַ׳אָנדייטונג פון דער צוקונפטיגער אַרבייט און טאַקע דעריבער האָט מען נאָך יעדען פעסט אָפּגעשאַצט און פערגליכען, קריטיקירט און געלויבט, אין דער אַרבייט איז געווען לעבען און טעמפּעראַמענט צוזאַמען מיט סאָלידקייט און צילבעוואוסטקייט.

ס׳איז אָבער דאַן געקומען אַ צייט פון ירידה און פולשטענדיגער אַפּאַטיע. דער ערשטער יוד. טורן- און ספּאָרט-פעראיין „בר-כוכבא" האָט פערלוירען דעם לעבענס-נערוו און האָט אַ לאַנגע צייט וועגעטירט.

דעריבער ווילען מיר מיט דער גרעסטער צופרידענהייט בעגריסען דעם ווידערגעבורט, דאָס אויפלעבען פון דער דאָזיגער בעדייטענדער פאָזיציע אין יודישען לעבען. די פערוואַלטונג פון בר-כוכבא זאָגט אָן אויף היינט אין אָוועגד אין טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי" אַ גרויסען טורן- און ספּאָרט-פעסט אַזוי ווי אין די אַלטע גוטע צייטען, דער אָפּגעשטאַרבענער יום-טוב האָט ווידער אויפגעלעבט, האָט בעקומען פריש בלוט, פולסירט שטאַרק, די נעמען פון די אַלט-נייע טורן-פּראָפּעסאָרען זיידע און סעגאַל גיבען אַ גאַראַנטיע פון מאַסיווקייט און ערנסטקייט, דער גרויסער טורן- און ספּאָרט-פּראָגראַם צוזאַמען מיט די באָקס-קאַמפּען זיכערן דעם ערפאָלג, וואָס בר-כוכבא האָט זיך פערדינט. דאָס טעאַטער וועט זיכער היינט זיין אויספערקויפט ביז אויפ׳ן לעצטען פּלאַץ.

די סבות און פאָלגען פון דער פערפלייצונג אין גאַליציען

אין גרויסען קאָנפערענץ-זאַל איז נעכטען פאָרגעקומען אַ פאָרלעזונג פון קראָקעווער וויצע-וואָיעוואָדע וואַליצקי וועגען די סבות און פאָלגען פון דער פערפלייצונג אין גאַליציען.

וואָס שייך די סבות האָט דער רעפערענט פאָרגעשטעלט זעהר וויכטיגע מאַטעריאַלען.

אַמטליכעס

(א) עס האָט זיך צוריקגעקעהרט פון אורלויב און איבערגענומען זיין אַמט דער פערטרעטער פונ׳ם לייטער ביים אויספאָרשונגס-אַמט, קאָמיסאַר יוזעף זלאָטקאָווסקי.

פון „וו.י.ז.א."

היינט, מיטוואָך אָווענד ווערט אין אייגענעם לאָקאַל, שענקעוויטש-גאַס 26, פאָרקומען אַנ׳אָווענד פון ארץ-ישראל-פּאָעזיע, אויסגעפיהרט דורך די רעציטאַטאָרין פר׳ גוסטאַוו קאַן.

פאַר די רעציטאַציעס ווערט פאָרקומען דאָס פייערליכע צינדען פון חנוכה-ליכט מיט׳ן אָנטייל פון פּראָפ. פּייווישיס.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט בייַנאַכט דיזשורירען: א. פּאָמאַש פּלאַץ קאָשטשעלני 10), א. כאַרעמזא (פּאָמאָרסקאַ 12), ע. מילער (פּעטריקאָווער 46), מ. עפּשטיין פּיעטריקאָווער 225), ז. גאָרטשיצקי (פּשיאַזד 59 אַנטאָניעוויטש (פּאַביאַניצקאַ 50).

די עקרת הבית איז עוקר...

צוגעגנב׳עט ביים מאַן 700 זלאָטעס און אַנטלאָפען

(2) נאָך לאַנגע אַרומקריגערייען מיט איהר מאַן, האָט די פרוי יאַסקולסקאַ (ווספּולנאַ 9) אַרויסגעגנב׳עט ביי איהם 700 זלאָטעס און איז אַנטלאָפען.

איצט זוכט זי פּאָליציי.

צוגעקומען נייע 1,010 ראַדיאָ-אַבאָנענטען

(2) אין משך פון חודש נאָוועמבער זענען אין לאָדז צוגעקומען 1,010 ראַדיאָ-אַבאָנענטען, אַזוי אַז איצט זענען בסך הכל דאָ אין לאָדז 23,294 ראַדיאָ-אַבאָנענטען.

Dr. med.

P. KOTOK

אינערליכע קראַנקהייטען

ŻEROMSKIEGO 44, telef. 114-25

נעהמט אָן פון 5 ביז 7 נאָכמיטאָג.

נעהמט אָן אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11 טעגליך פון 4—5 נאָכמ.

ר. איזראַעל

דער בערזען-סוחר

שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

56

פאַני איז גלייך אַוועק אין דער פּאָליציי, אויפ׳ן וועג האָט זי שוין איצט דייטליך בעמערקט אַז מ׳גייט איהר נאָך, זי האָט אַפילו געזעהען דעם מענשען, וועלכער איז איהר כסדר פערלאָפען דעם וועג און דאַן ווידער געבליבען הינטער איהר. אָהן אָטעם איז זי געקומען אין דער פּאָליציי און האָט זיך געהייסען תיכף אָנמעלדען צום פּאָליציי-אינספּעקטאָר, זי איז געווען שטאַרק אויפגערעגט, אַזוי אַז זי האָט זיך קוים געקענט בעהערשען.

— איך וויל צום פּאָליציי-אינספּעקטאָר, האָט פאַני געזאָגט דעם דיזשורירענדען בעאַמטען.

— וואָס פאַר אַ אַנגעלעגענהייט?

— אַנגעלעגענהייט, מאָרד איבער רובינען.

אין די דאָזיגע פאַלען האָבען די בעאַמטע געהאַט אַ בעפעהל גלייך צו מעלדען דעם פּאָליציי-אינספּעקטאָר.

— באַלד וועט איהר אויפגענומען ווערען. דער אינספּעקטאָר איז אַביסעל בעשעפטיגט, דער ערשטער אינטערעסאַנט וועט באַלד פערלאָזען זיין קאַבינעט, וועט איהר קענען מיט איהם רעדען.

פאַר פאַנין איז יעדע סעקונדע געווען צוּפיל, זי האָט זיך נישט אַוועקגעזעצט, אויף דעם אָרט, וועלכעס איז איהר אָנגעוויזען געוואָרען, נאָר האָט זיך געדרעהט הין און צוריק איבערן צימער, אַזוי אַז זי האָט פּשוט געשטערט אין דער אַרבייט, קוים זי האָט זיך דערוואוסט, אַז מ׳זאָל זי אַריינרופען צום אינספּעקטאָר, וועלכער איז פון זיין זייט געווען שטאַרק נייגעריג וואָס ס׳האָט פאַנין געבראַכט צו איהם.

— אפשר, האָט ער זיך געטראַכט, אפשר האָט זי עפּעס בייעס, אפשר וויל זי זיך אין עפּעס מודה זיין. דער אינספּעקטאָר האָט גלייך דערקענט אין פאַנים אויסזעהען אַז זי איז שטאַרק אויפגערעגט און אַז מיט איהר האָט געוויס עפּעס פּאַסירט,

— וואָס איז געשעהען, פריילין פאַני, וואָס האָט איך געבראָגט צו מיר? מיט וואָס קען איך איך דינען?

— הער אינספּעקטאָר, מיין גאַנצע אויפרעגונג קומט צוליב איך...

— צוליב מיר? האָט דער אינספּעקטאָר רוהיג געפרעגט, ער האָט זיך געמאַכט אַריינקוקען אין עפּעס אַ פּאַפּיר, און נישט געקוקט פאַנין אין פּנים אַריין.

— יאָ, צוליב איך, מיסטער אינספּעקטאָר, צו ליב איך, זאָגט מיר צוליב וואָס האָט איהר אַרויסגעגעבען אַזאַ פעראָרדנונג? אין וואָס זענט איהר מיך חושד?

— וואָס פאַראַ פעראָרדנונג? איך האָב אַרויסגעגעבען פיל פעראָרדנונגען, איך ווייס נישט וועגען וואָס איך האַנדעלט זיך?

— איהר דאַרפט ווייסען, מיסטער אינספּעקטאָר, איהר האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדנונג, אַז מען זאָל מיר נאָכשפּאָנירען? אַז מען זאָל מיך אַרעסטירען דעמאָלט ווען איך וועל פערלאָזען לאָנדען.

— פון וואַנען ווייסט איהר דאָס? האָט דער אינספּעקטאָר אויפגעהויבען דעם קאָפּ, ווער האָט איך דאָס געזאָגט?

— איז דאָס נישט אמת?

— דאָס איז אמת, אָבער פון וואַנען ווייסט איהר דאָס? האָבען מיר שוין שפּיאָנען דאָ ביי זיך אין ביוראָ?

— דאָס איז מעגליך, האָט פאַני אויפגערעגט געענטפערט. פון דער לופט האָב איך דאָס נישט גענומען. אָבער איך בין דאָך נישט מחויב איך צו זאָגען פון וואַנען איך ווייס דאָס.

— איהר זענט יאָ מחויב, האָט דער אינספּעקטאָר געקלאַפּט אין טיש אַריין, איהר זענט מחויב איהר מוזט דאָס מיר זאָגען.

— צו דעם בין איך נישט אהערגעקומען, איך בין געקומען, כדי מיין לאַגע זאָל אויפגעקלערט ווערען, איך וויל וויסען, צי בין איך אַרעסטירט און מער וועלכען ס׳איז פערדאַכט, אָדער צי בין איך אַ פרייער בירגער. דוכט זיך, אַז ענגלאַנד איז אַ קאָנסטיטוציאָנעל לאַנד און בירגער דאַרפען נישט זיין אונטערן אויג פון אויספאָרשונגס-אַגענטען, וועלכע זאָלען איהם נאָכגעהען ווי אַ שאָטען, דוכט זיך מיר. הער אינספּעקטאָר, אַז איהר האָט איבערגעטריבען אייערע קאָמפּעטענצען.

— וואָס וואָגט איהר?

— ענטשולדיגט! כ׳האָב זיך אפשר צו שאַרף אויסגעדריקט, אָבער איהר מוזט מיר ענטשולדיגען כ׳בין צו שטאַרק אויפגערעגט, ס׳איז דאָך אוממעגליך צו לעבען כסדר אין שרעק און פערביטערונג איך קען נישט מעהר.

דער אינספּעקטאָר איז געוואָרען ווייכער.

— ס׳שהוט מיר לייד, איך קען נישט אַנדערש, איך מוז אָפּהיטען מיינע פליכטען און ערפילען מיינע אויפגאַבען, צו דעם בין איך דאָ. דער מאָרד איבער רובינען האָט ביי אונז אַלעמען שוין אָפּגענומען דאָס גלייכגעוויכט, מיר ווייסען שוין אַליין נישט, וואָס מיר זאָלען טון.

— דעריבער האָט איהר מיר געהייסען נאָכשפּאָנירען?

— ניין, נישט נאָר צוליב דעם נאָר דערפאַר ווייל מיר האָבען געוויסע פאָרבעהאַלטען בנוגע אייער פּערזאָן.

— אין דעם ענין פון מאָרד?

— יאָ.

— אויב אַזוי דאַרפט איהר מיך וואָס שנעלער לאָזען אַרעסטירען, כדי מיר די בעווייזען צוצושטעלען. יעדענפאַלס קען איך איבעריג ביי איך נישט זיין אַרעסטירט און זיך היטען פאַר יעדען שריט, וואָס איז יעדען בירגער ערלויבט צו בעגעהן.

דער אינספּעקטאָר האָט געפיהלט אַז פאַני איז געערגט, אַז אַזוי, טאָר ער נישט האַנדלען און ער האָט באמת איבערגעשריטען זיינע קאָמפּעטענצען.

איך מוז איך זאָגען דעם אמת, אַז קיין קאָנקרעטע פערדאַכטען זענען נישט פאַראַן געגען איך, אָבער דאָך אַ פאַרגעפיהל, אַז דאָ איז עפּעס נישט אין אָרדנונג. האָבען מיר.

— צוליב וואָס?

— צוליב דער ערקלערונג וואָס איהר האָט געגעבען, אַז רובין האָט לויט אייער מיינונג נישט געקענט האָבען קיין קינדער, בעת ער האָט אַ קינד מיט זיין פרוי און דאָס קינד איז געזונד און איז שוין איצט אַלט זיבען יאָהר.

— אַך, מיין גאָט, ווי שרעקליך דאָס איז אַלץ ווי שרעקליך, ווי מורא׳דיג.

— וואָס איז אַזוי מורא׳דיג. אויב איהר פילט דורכאויס וועל איך פון איך אַראָפּנעהמען די שמירה. בתנאי.

— וואָס פאַראַ בעדינג האָט איהר?

— אַז איהר וועט נישט פערלאָזען לאָנדאָן אָהן אונזער וויסען, אויב איהר וועט וועלען אַוועקפאָהרען, וואָלט איך זעהר געוואָלט אַז איהר זאָלט מיר וועגען דעם צופריעדען מיטטיילען,

— גוט, איך זאָג דאָס איך צו.

— איהר וועט מיר דערויף געבען אַ שריפטליכע פערפליכטונג.

— כ׳האָב גאָרנישט געגען דעם, אָבער איך וואָלט איך שוין געוואָלט מיט איך רעדען, הער אינספּעקטאָר.

— וועגען וואָס?

— [illegible]

(פאָרטזעצונג קומט)

1-טע זיצונג פון נייעם לאדזער שטאטראט

(ענדע פון דער 1-טער זייט)

אין דער צייט ווערען אדורכגעלייענט סאלי־גענדע

דרינגענדע פארשלאגען פון דער „בעבע״-פראקציע.

צוליב דעם וואס די טראמוואי-דירעקציע האט פערארדענט, אז אנשטאט יעדע 10 מינוט וואס א טראמוואי איז נעגאנגען פון יעדען נומער, זאלען זיי איצט געהען יעדע 12 מינוט וואס איז לרעה פון דער בעפעלקערונג, זאל די שטאטישע פערוואלטונג אינטערוועניר‌ען, אז דער פריהערדיגער צושטאנד זאל צוריקגעשטעלט ווערען.

דער צווייטער דרינגענדער פארשלאג איז, אז צוליב דעם וואס ס'זענען ביליגער געווארען רויה-שטאפען זאל די שטאט-פערוואלטונג אינטערווענירען, אז דער טאריף פון עלעקטריש ליכט זאל ביליגער ווערען.

דער דריטער פארשלאג פון „בעבע״ איז, אז ס'זאל פערברייטעט ווערען די הילף אויף דער נעהרען די קינדער פון די פאלקס-שולען. נאכן איבערלייענען די פארשלאגען האט דער איינציג-פערבליבענער ענדעקישער ראטמאן קאפטשינסקי ערקלעהרט, אז היות ווי די מעהרהייט ראטמענער זענען אוועקגעגאנגען פון דער זיצונג איז אין זאל געבליבען א מינדערהייט און די זיצונג קען נישט פארקומען. צוליב דער געשפאנער לאגע האט קאמיסאר וואיעוואדזקי פערארדענט

א הפסקה אויף 5 מינוט

די ענדעקעס זענען אבער נישט ארויס פון בנין נאר געבליבען זיצען אין בופעט, ווארטענדיג אויפן אייסגאנג פון דער זיצונג. די הפסקה דויערט אנ'ערך 20 מינוט און נאכדעם ווי די זיצונג ווערט ווידער געעפענט דורך דעם פארזיצער ווערט איבערגעצעהלט דער קווארום. אין זאל זענען פערבליבען בלויז 32 ראטמענער, צוליב דעם האט דער פארזיצער געשלאסען די ערשטע זיצונג, ערקלעהרענדיג, אז די צווייטע וואהל-זיצונג, וועלכע איז פעראָרדענט געווארען דורכן וואיעוואדע וועט פארקומען 8 א זייגער.

פונקט 8 א זייגער קומט די ענדעקישע פראקציע צוריק אריין אין זאל. קאמיסאר וואיעוואדזקי אריענטירט זיך באלד און ערקלערט, אז צוליב דעם, וואס איצט איז שוין אין זאל פערהאן א קווארום, פיהרט ער ווייטער די ערשטע זיצונג. די ענדעקעס זענען געווארען דעזאריענטירט און האבען געשוויגען, דערווייל גיט דער פארזיצער דאס ווארט דעם דירעקטאר קאלינאווסקי, וועלכער רעפערירט דעם פארשלאג וועגען דער צאהל וויצע-פרעזידענטען. דער לאד זער שטאט-ראט קען לויט דעם געזעץ וועהלען ביז 3 פארזיצערס.

ראטמ. האלענדערסקי (פועלי-ציון) נעהמט א ווארט און ערקלערט, אז צוליב'ן איצטיגען צוזאמענשטעל פון שטאט-ראט האט ער נישט צו איהם קיין צוטרוי און וועט נישט אנטיילנעהמען אין פעסטשטעלען די צאהל וויצע-פרעזידענטען און אויך נישט אין די וואהלען פון דער שטאט-פערוואלטונג.

אין דעם מאמענט האבען זיך די ענדעקעס בעכאפט און פאדגורסקי פרעגט, צי איז די ערשטע זיצונג אדער די צווייטע וואהל-זיצונג, דער פארזיצער ערקלערט, אז דאס איז די פארזעצונג פון דער ערשטער זיצונג. דאן ערקלערט דער ענדעקישער לידער, אז אויב אזוי, זענען זיי ארייננגעפיהרט געווארען אין א טעות און פערלאזען ווידער די זיצונג.

קאמ. וואיעוואדזקי ערקלערט, אז אהן דער ערשטער זיצונג קען די צווייטע בכלל נישט פארקומען.

די ענדעקעס פערלאזען דאן דעם זאל

ס'ווערט פעסטגעשטעלט, אז אין זאל זענען ווידער געבליבען 32 ראטמענער און דעריבער שליסט דער פארזיצער די זיצונג.

דער זין פון דעם, וואס די ענדעקעס זענען ארייננעקומען צו דער צווייטער זיצונג איז געווען דער, וואס לויט'ן געזעץ פיהרט די ערשטע זיצונג דער רעגירונגס-קאמיסאר, דאגעגען די וואהל-זיצונג ווערט געפיהרט דורך א פארזיצער, וואס ווערט אויסגעוועהלט דורך די ראטמענער. היות ווי די ענדעקעס האבען דאך די גרעסטע צאהל ראטמענער, האבען זיי צו דער וואהל-זיצונג געוואלט וועהלען זייערס א פארזיצער און ס'וואלט אדורכגעלייענט געווארען דער דרינגענדער פארשלאג, וועלכען זיי האבען אריינגעטראגען. ס'איז מעגליך, אז נאכדעם וואלטען זיי ווייטער פערלאזען די זיצונג, דער דאזיגער „טריק״ האט זיך זיי אבער נישט איינגעגעבען.

ווי ס'וועט זיין

דער ווייטערדיגער גורל פון דעם איצטיגען שטאט-ראט

איז בכלל נישט בעקאנט. לויטן רעגולאמין דארף א זיצונג וואס איז נישט צושטאנדגעקומען צונויפגערופען ווערען אין פערלויף פון 7 טעג. אזוי אז די נאענסטע זיצונג וועט פארקומען קומענדיגען דינסטאג. אויב די ענדעקעס וועלען זיך ווייטער האלטען אין דער דאזיגער טאקטיק און דעקאמפלעטירען די זיצונגען וועט דער שטאט-ראט אנערקענט ווערען פאר נישט ארבייטס-פעהיג, וועט פונאנדערגעלאזט ווערען און ס'וועלען בעשטימט ווערען נייע וואהלען.

יודיש-בירגערליכע ראטמענער האבען זיך קאנסאלידירט צו די וואהלען פון לאווניקעס.

פאר דער זיצונג פון שטאט ראט איז פארגעקומען זיצונגען פון דער פעראייניגונג פון די יודישע פראקציעס, צו וועלכער ס'געהערען די אגודה, פאלקיסטען, אונפארטייאיש-רעליגיעזע, הויז בעזיצער און אסימילאטארען און פון דער צווייטער זייט פון דער ציוניסטישער פראקציע. אויף ביידע זיצונגען זענען אפגעגעבען געווארען בעריכטען, אז די אונטערהאנדלונגען וועגען א קאנסאלידאציע צווישען אלע יודישע בירגערליכע ראטמענער האט געבראכט די געווינשטע רעזולטאטען און אז אזויארום וועלען די יודען קענען וועהלען 2 לאווניקעס. איינער פון די איז א קאנדידאט פון די ציוניסטען, דער צווייטער פון בלאק דארף זיין אנ'אגודהניק.

אויף דער זיצונג פון דער פעראייניגונג איז אבער געקומען צו א שטארקען קאנפליקט בעדי „אגודה״ האט אנגערופען דעם נאמען פון איהר קאנדידאט. ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דער קאנדידאט איז נישט קיין געוועהלטער ראטמאן נאר א מענש מן הצד. דער פאלקיסטישער פארשטעהער האט שארף פראטעסטירט געגען דעם. ער האט געטענהט, אז דערמיט, וואס עס וועט געוועהלט ווערען א לאווניק נישט קיין ראטמאן וועלען די פאלקיסטען נישט האבען די מעגליכקייט אז זייער קאנדידאט פון צעהנטען קרייז זאל ווערן ראטמאן. אויב אבער ס'וועט בעשטימט ווערען דער קאנדידאט אויף א לאווניק פון די ראטמענער, וועלכע זענען געוועהלט געווארען אין צעהנטען קרייז, וועט די פאלקיסטישע פראקציע בערייכערט ווערען מיט א ראטמאן. די פאלקיסטען האבען דעם דאזיגען פערלאנג געשטעלט קאטעגאריש און דער ראטמאן האט אפילו פערלאזען די זיצונג. ס'האט געדראהט, אז פון דער גאנצער קאנסאלידאציע זאל גארנישט ווערען און דעריבער האט די „אגודה״-פראקציע געענדערט איהר קאנדידאט און בעשטימט איינעם, וועלכער איז געוועהלט געווארען אין צעהנטען וואהל-קרייז.

דירעקטאר פון ק.ק.א. ראטמ. פיאנטקאווסקי רעזיגנירט פון זיין אמט

צוליב דעם וואס דירעקטאר פון ק. ק. א. ה' פיאנטקאווסקי איז אויסגעוועהלט געווארען אלס ראטמאן פון נייעם שטאט-ראט, קען ער נישט בלייבען קיין שטאטישער בעאמטער און האט רעזיגנירט פון דירעקטאר-אמט אין ק. ק. א.

בריף אין רעדאקציע

ה' רעדאקציע!

דערמיט האבען מיר דעם כבוד אייך צו בעטען צו געבען אין אייערע וו. צייטונג די פאלגענדע אויסבעסערונג אין צוזאמענהאנג מיט דער נאטיץ וואס ס'איז געוועזען וועגען די גענעראלפערזאמלונג פון אגודת ישראל אין לאדז.

ה' משה באנדע האט קיין שום פארשלאג וועגען אונצוטרויען פאר דער פערוואלטונג נישט אריין געטראגען.

מיט אכטונג און דאנק

פרעזידיום פון דער גענעראל-פערזאמלונג

פרעזעס פישעל ליבערמאן

ביים ווירטשאפטליכען אינסטיטוט

ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאדז האבען זיך אנגעהויבען די איינשרייבונגען אויף דעם ערשטען פראפעסיאנעלען קורס, וואס נעמט ארום קאנאליזאציע ארבייטען, וואסער לייטונג מיט ווארם-וואסער פארבערייטונגען און סאניטאר פארריכטונגען. לויט ידיעות וואס דער אינסטיטוט בעזיצט נעמליך דירעקט אויס פון א״י, הערשט דארט א שטארקע נאכפראגע אויף פאכלייט אין דעם דערמאנטען געביט.

דער קורס איז אויסגערעכענט פאר 30 פערזאן און וועט דויערן 3 חדשים. די אנטיילנעהמער וועלען א חוץ דער פאכמענישער

טעארעטישער ווי פראקטישער

פארבערייטונג אויך בעקומען א הכשרה רוחנית.

נאכן ענדיגען דעם קורס בעקומען די שילער דיפלאמען, וועלכע דינען אלס פאך צייגניש ביים אנגעבען שאלונים אויף סערטיפיקאטען.

היינט קאנצערט פון משה קוסעוויצקי

היינט מיטוואך 9 אווענד קומט פאר אין פילהארמאניע-זאל דער לאנג ערווארטעטער גרויסער רעליגיעזער חנוכה-קאנצערט אויף וועלכען עס טרעט ארויס דער וועלט בעריהמטער ווארשאווער אויבערקאנטאר פון דער גרויסער סינאגאגע ה' משה קוסעוויצקי.

משה קוסעוויצקי וועט אין זיין היינטיגען פראגראם אויספיהרען א גאנצע רייהע נאך נישט געזונגענע לידער וועלכע זענען ספעציעל פערפאסט געווארען לכבוד דעם יום-טוב חנוכה.

א חוץ דעם וועט דער קינסטלער אויספיהרען א גאנצע רייהע פערל פון זיין סינאגאגאלען אוצר, יודישע פאלקס-לידער, חסידיש נגינים, א.א.

און דעריבער האט זיין היינטיגער קאנצערט ארויסגערופען געוואלדיגע פעראינטערעסירונג צווישען די ברייטע מאסען פון דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג.

מארגען א פיאנא-קאנצערט

מארגען דאנערשטאג, טרעט אויף אין פילהארמאניע מיט איין איינציגען קאנצערט די וועלט בעריהמטע פיאנא-צויבערין, די אזוי גערופענע „פאגאניני פון דער פארטעפיאן״, די אונפערגלייכליכע פראנס עלעגארד.

מארגען — „סערזשאנט גרישא״ מיט קורט קאטש

היינט, מיטוואך, ווערט אין „ראזמאיטאשטשי״ נישט געשפילט.

מארגען, דאנערשטאג, ווערט געגעבען צו ביליגע פרייזען ארנאלד צווייג'ס בעריהמטע פיעסע „סערזשאנט גרישא״ מיט דעם יודיש-דייטשען שוישפילער און רעזשיסער קורט קאטש.

פרייטאג קומט פאר די פרעמיערע פון דער ענגליש-כינעזישער פיעסע „מאנדארין וואו״.

ראדיא-פראגראם

מיטוואך, דעם 5-טען דעצעמבער

6,45 פרימארגען-אודיציע. 6,48 פליטען. 6,52 גימנאסטיק. 7,07 פליטען, 7,25 פליטען, 7,50 רעקלאמע-קאנצערט. 11,57 צייט-סיגנאל. 12,03 ידיעות. 12,05 פרעסע-איבערזיכט. 12,10 קאנצערט. 1 ידיעות פון טאג. 1,05 פליטען. 3,30 עקספארט-ידיעות. 3,35 בערזע. 3,45 טעאטער-פראגנאמענט. 4,00 „טענץ פון פערשידענע פעלקער״. 5 לידער. 5,25 פארלעזונג פאר פרויען. 5,35 פליטען, 5,50 ראטגעבער פאר ספארטלער, 6 פליטען, 6,10 רעפערטואר פון די טעאטערן, 6,15 פידעל-רעציטאל, 6,45 רעפעראט, 7 קאנצערט, 7,20 אקטועלער שמועס. 7,50 ספארט-ידיעות, 8 מיצקעוויטש-אווענד, 8,45 אווענד-ידיעות, 9 שאפען-קאנצערט, 9,30 פליטען, 9.40 קאנצערט, 10 רעקלאמע קאנצערט. 11 ידיעות, קאמוניקאטען, 11.05 טאנץ מוזיק.

גנבות

(2) פון דער וואוינונג פון א געוויסען יאנקעל לענטשיצקי (זגערזשער 11) האבען גנבים ארויסגעטראגען פערשידענע זילבערנע חפצים און ביזשוטעריע אין דער ווערט פון 3000 זלאטעס.

* * *

(2) ביי דעם ארבייטער ראמאן אנאף (סאבריטשנע 5) האבען 2 אונבעקאנטע מיידלעך ארויסגעגנב'עט זיינע אפגעשפארטע 200 זלאטעס.

זעלבסטמארדען

(2) אויף דער אוניע-גאס האט זיך געסם'ט מיט כלארעק די ארבייטסלאזע העלענא שיוועק. אין א האפנונגסלאזען צושטאנד האט מען זי אפגעפיהר אין שפיטאל.

די סיבה פון זעלבסטמארד איז עקסטע נויט.

* * *

(2) די דינסטמיידעל פוג'ם אדוו. פוקס (פעטריקאווער 67) פראנציסקא ווישניעווסקא האט זיך צוקריגט לעצטענס מיט איהר חתן, און דעריבער בעשלאסען צו בעגיין זעלבסטמארד:

נעכטען ביינאכט האט זי אויפגעדרייט דעם גאז אין קיך און זיך אוועקגעלייגט שלאפען. צוריק אויפגעשטאנען איז זי שוין נישט.

פוג'ם גאז זענען אויך לייכט פערגאזט געווארען די באלעבאסטע, פרוי פוקס און א געוויסע איטע וואידיסלאווסקא. פאגאטאוויע האט זיי ערטיילט הילף.

DR. MED. H. LUBICZ

פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43), טעל. 141-32

עמפפאנגס-שטה'ן 8—10, 12—2, און 5—8 אווענד

זונטאג און יום-טוב פון 9—11 בייטאג.

און יו״ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערע ווארט-זאל

Dr. H. Rakowski

אינערליכע קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

האט זיך איבערגעצויגען פון זאוואדזקא 8 אויף טראוגוטא 5, טעל. 34-137.

קלאנג-קינא

„MIRAŻ״

11 ליסטאפאד (קאנסטאנט.) 16

היינט און פאלג. טעג!

6 פילם-שטערנס

John Barrymore,

Helena Hayes,

Clark Gable,

Lionel Barrymore,

Robert Montgomery,

Myrna Loy

אין דער שטארקער דראמע א. ג.

Nocny LOT

בילעטען צום פרייז: III פלאץ — 54 גר., I פלאץ — 85 גר., I פלאץ — 1.09 גר.

מוזיקאלישע נאטיצען

אבטאש וואסערמאן

א וואונדער-קינד? בלתי ספק.

אנטאש'ל איז באמתן א קליין קינד. אלץ ארום איהם איז נאך פערצערטעלט-קליין אפילו די אומגאנג-שפראך מיט וועלכע מען רעדט מיט איהם איז אויך פערצערטעלט קליין. ווען אנטאשל געהט ארויס אויף דער עסטראדע 9 אזייגער אווענד, שטיצענדיג זיך אויף דער האנד פון זיין פאטער, ווילט זיך איהם זאגען: אנטאש'ל טו אויס די הייזעלעך, טו אויס די זעקעלעך מיט די שיכעלעך און געה אין בעטעלע און דער „קניפסעל״ ווי קליין ער איז, נעמט ער זיך, — א, וואונדער, — צו די גראָיסע, צו באך, מאצארט און בעטהאווען... מען שטרענגט אן אויג און אויער, דאס אויג זעהט פאר זיך א פיצל קינד און דאס אויער הערט שפילן פרעלודיום פון באך מיט רעליגיעזען עקסטאז, מאצארט מיט אלע פיינעזן און בעטהאווען מיט טיפע עמפפינדונג — איז דאס נישט וואונדער? וואונדער קינדער זענען דורכגעגאנגען אויף אונזער עסטראדע גענוג, דער גאנצער וואונדער איז אבער געוועזען וואס זיי האבען אנגעטאנדיג קורצע מלבושים געקענט פראנק און פריי לייקענען די אמת'ע יאהרען. אנטאשל איז אין לעגענדארען זין א וואונדער־קינד. אנטאש'ל מאכט אויפלעבען א מאצארט, וועלכער האט צו 6 יאהר קאמפאנירט און קאנצערטירט און נאך אנדערע צויבער-מעשה'לעך, וואו קליינע קינדערלעך וואגלען אין וועלדער פערצווייפעלט און פלוצלינג בעוויזט זיך פאר זיי, ווי א וויזיע, א פרויען-געשטאלט, וואס פיהרט זיי אריין אין א צויבער-פאלאץ, וואו זיי קענען געניסען און זיך בענוצען מיט אלעם, וואס עס בעפינט זיך דארטען.

9 א זייגער וואגעלט אנטאש'ל ארויף אויף דער עסטראדע און ווי א וויזיע בעוויזט זיך פאר איהם דער קונסט-פאלאץ אין געשטאלט פון קלאוויר, וואו ער קען געניסען און זיך אזוי פריי בענוצען מיט די רייכטימער פון א באך, מאצארט, בעטהאווען. וואונדער! אנטאש'לס קאנצערט איז נישט א קאנצערט פון א וואונדער-קינד, נאר א קאנצערט פון וואונדער. איין וואונדער איז אנטאש'ל אליין, דער צווייטער וואונדער איז זיין הויך מוזיקאלישער פאטער, וועלכער איז נאך איצט אלס יוד, דיריגענט פון לייפציגער פילהארמאניע ארקעסטער אין היטלערלאנד. וואונדער!

דאס וואונדער קינד דארף אבער „וואונדער״ צארטע בעהאנדלונג און פלעגונג ער זאל חלילה נישט אויסוואקסען ווי עס וואקסען אויס דאס רוב „וואונדער קינדער״.

D—ski.

ווידערהאלונג פון קאנצערט פון אנטאש וואסערמאן

ווי מיר ווערן געוואויר וועט צוליבן אומגעווענליכן ערפאלג אויפטרעטן מיט נאך איין קאנצערט דער 7-יעהריגער פענאמען אנטאש וואסערמאן, פיאניסט-קאמפאזיטאר, שבת, דעם 8-טען דעצעמבער, 4 נאכמיטאג, אין זאל פילהארמאניע.

„שמערל-בערל-טעאטער"

מאכט חוזק פון דער וועלט...

„אז די גאנצע וועלט האט א פנים חוזק, טא פארוואס זשע זאל מען פון איהר נישט אפחוזקן?"...

אט מיט דער דאזיגער פילאזאפיע שפייזט זיך דאס „בערל-שמערל-טעאטער" וואס שפילט אלע טאג מיט גרויס דערפאלג אינם קאפע „אי-דעאל" (פיעטריקאווער 48).

היינט האלט דארט זיין שטאט-ראט-דעקלא-ראציע דער ראדני וואלענטי מיטן בעזעם...

פון דער לאדזער בערזע

באנק פאלסקי	–	–	–	94.50
3 פראצענטיגע	בוד'אוולאנע		–	45.85
4 „	דאלארובקא		–	53.50
7 „	סטאביליזאציע (אמ.)			69.80
5 „	ווארשאווער ט.-ב.	1934		59.88
5 „	לאדזער	„	„	52.00
ענגלישער פונט	–	–	–	26.23
דאלאר אפיצ.	5.30.25	נישט אפיצ.	–	5.28
גאלד-דאלאר	–	–	–	8.91.50
גאלד-רובל	–	–	–	4.59
דייטשער מארק	–	–	–	1.89

ריייזע פון פראנצויזישן האנדעלס-מיניסטער קיין מאסקווע

דער פראנצויזישער האנדעלס-מיניסטער מאר-שאנדא איז איצט געפאהרען קיין סאוויעטן-רוסלאנד צו פיהרען האנדעלס-אונטער-האנדלונגען. אויפ'ן וועג האט ער געגעבען אן אינטערוויו דעם פארשטעהער פון א פוילישער צייטונג.

דער מיניסטער האט ערקלערט, אז איינע פון די צילען פון זיין רייזע איז ארומצורעדען דעם ענין פון א נייעם האנדעלס-אפמאך מיט די סאוויעטן, ווייל דער בייאיצטיגער ענדיגט זיך אין אנהויב פון נייעם יאהר.

אויף דער פראגע, צי וועט פראנקרייך אונטער-שרייבען א נייעם אפמאך, האט דער מיניסטער ערקלערט, אז דאס קאן מען פון פאראויס נישט וויסען.

פראנקרייך וואלט וועלען עקספארטירען קיין רוסלאנד וואס מעהר, אלצדינג, אבער געליבען וועט בלויז צו עקספארטירען פרעציזע אינסטרו-מענטען, מאשינען, טעכנישע אפאראטען, פון רוס-לאנד וויל פראנקרייך אימפארטירען נאפט און פערשיידענארטיגע רויה-שטאפען. תבואה האט פראנק-רייך אליין גענוג און נויטיגט זיך נישט אין אימ-פארט.

Dr. med.
JÓZEF GEISLER
ספעציאליסט פאר
ווענערישע און הויט-קראנקהייטען
(בלאזען-קראנקהייטען)
CEGIELNIANA 4, tel. 216-90
נעמט אן פון 9 ביז 2 און פון 5 ביז 9 אוונט
פאר פרויען בעזונדערער ווארטע-צימער.

Dr. med.
B. Robinson
אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען
Piotrkowska 10, tel. 131-86
נעמט אן פון 2–4 נאכמ. און פון 6–9 אוו.

קינא-קינא
CAPITOL
זאוואדזקא 16

„NANA"

היינט פרעזענטירען מיר דאס וועלט-מייסטערווערק פון
Emil Zola

דער נאמען איז דער סימבאל פון זינד!
אין דער הויפט-ראלע: דער סאוויעטישער שטערן
ANNA STEN

פאריז! בולווארן! אויסער'ן פראגראם: קלאנג-צייטונג פון PAT
אנהויב 4.30 נ"מ, שבת און זונטאג 12.30 בייט., לעצטער סעאנס 10.30
דער זאל ווערט גוט געהייצט.

קינא-רעוויע
„AMOR"
פאמארסקא 89.
דאס ביליגסטע טעאטער אין לאדז.
דער זאל איז גוטבעהייצט און ווענטילירט

גרויסע אונגעוו סענסאציע! צום ערשטען מאל אין לאדז! נור איין אווענד! היינט, מיטוואך, דעם 5 דעצ. 8.30 אוונט

מעדיום-ערשיינונג פון Mira Jarema

און איהר מייסטער, שעפער פון נייע וועגען צו טרעפען די געדאנקען פראפ. Zbyszko Jarema
יעדער איינציגער קען שטעלן פראגע!
אויפ'ן עקראן: וואונדערשענער פילם! רעוועלאציע! פרייזען פון אלע פלעצער נור 75 גר. נוצט אויס די געלעגענהייט!

Dr. med.
Józef Imich
צוריקגעקעהרט
ספעציאל-ארצט פאר האלז, נאז און אויערן-קראנקהייטען
ארדינאטאר פון לארינגאלאגישן שפיטאל אין פריע. מאשטשוצקים שפיטאל
מאניושקי 1, טעל. 209-97
נעמט אן פון 5–7 אוונט.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 1.50 ווערטער
פערשידענעס

א זשיראנדאל בראנז מיט קרישטאל פאסענד פאר א בית תפלה, ביליג צו פערקויפען. גדאנסקא 44, ה. 11.

א רייזענדער, וועלכער וואוינט אין פראוינץ און איז גוט בעקאנט מיט דער פראווינצער און פאמערנער קונדשאפט, זוכט א פאסטען אלס רייזענדער אויף סטאלע, עווענטועל אויף פראוויזיע. נישט קיין אונטערשיד די בראנזשע. אמבעסטען אין ווייסווארג אדער קאנפעקציע. אפערטען אין אדמ. אונטער „רייזענדער"

Dowód zaliczeniowy wystawiony na Zł. 93,50 Zazdra Wołkowysk przez ekspedycję Michałowicz niniejszym anuluję.
J.Lipszyc, Łódź. Północna 4.

Primeros

Lekcje hebrajskiego i angielskiego. Postępy gwarantowane. Ceny przystępne. Narutowicza 11 m. 4, front. Zgłoszenia 5–6 popoł.

צוויי וואוינונגען צו 1 שטוב מיט א קיך מיט בעקוועהמליכקייטען צו פער-דינגען פון זאפארט. — צו ערפאהרען 28 pułk Strz. Kan. 3, m. 8.

ביזשוטעריע גאלד, זילבער און לאמבארד-קוויטעס קויפט איך און צאהל די העכסטע פרייזען
Zakład Zegarmistrzowsko-Jubilerski
J. SOŁOWIEJCZYK, Piotrkowska 54
ווערקשטעל אויפ'ן ארט.

לעטשניצע
פון דאקטוירים - ספעציאליסטען
זגערזשער 17
טעל. 116-33
רענטגען-גאבינעט
ווענעראלאגישעס אמבולאטאריום
פון 9 פריה ביז 8 א זייגער אוונט.
וויזיט 3 זל.

לעטשניצע
פאר ווענעריש קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונט.
ווענעריש-קראנקע, מענער-שוואכע
און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

Hilde Handzel
ספעציעלע ווינער הייל-גימנאסטיק פאר פערקרימונגען פון רוקען-ביין, שלעכט האלטען זיך פון קינדער.
Sienkiewicza 20, tel. 141-41.

Dr. med.
S. LIEBESKIND
Akuszer-Ginekolog
przeprowadził się na ul.
Andrzeja 2, tel. 216-66
przyjmuje od 4-6.

Dr. Jakób Handzel
ספעציאליסט אין ארטאפעדיע
(קראנקהייטען פון ביינער און געלענקען).
Sienkiewicza 20, tel. 141-41
נעמט אן פון 4—6 נאכמ.

Dr. med.
Niewiażski
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב פון 9–1 פארמיטאג.
בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. N. Kajzer
ספעצ. פאר אינערליכע און קינדער-קראנקהייטען וואוינט יעצט אויף
בזשעזשינער 24 (רוג מלינארסקא)
נעמט אן פון 10–12 און פון 4–7 נ"מ
לעטשניצע-פרייזען.

Dr. HELLER
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען און מענער-שוועכע
טראגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8–11 און פון 4–8 אוונט,
זונטאג פון 11–2 מיטאג.
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל.
אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פרייזן

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען, בלאז און אורין-קראנקהייטען
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעהמט אן פון 2–3 און פון 6–8 אוו.

Dr. L. FALK
ספעצ. ארצט פאר הויט- און וועגערישע קראנקהייטען
Nawrot 7, tel. 128-07.
עמפפאנגט פון 10–12 און פון 5–7 נ"מ

Dr.
S. Kantor
ספעציאליסט פאר הויט און וועגע-רישע קראנקהייטען (סיפיליס און טריפער), היילט מענער = שוועכע
פיעטריקאווער 90 טעל. 129-45
נעמט אן פון 8–2 נאכמ. און פון 4–9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8–2 נאכמ
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזן.

כעמיש-בעקטעריאלאגישער לאבאראטאריום
מ. שאץ
לאדז,
פיעטריקאווער 37
פיהרט דורך זעמטליכע ערצטליכע אנאליזען פון אורין, בלוט, פלעגמע א. א.

מארגען קומט פאר די ערעפנונג פון ערשטקלאסיגען דאמען- און הערען- פריזיר-אנשטאלט
„URODA" א.פ.
przy ul. GDAŃSKIEJ 12.
דער אנשטאלט געפינט זיך אונטער פערזענליכער לייט. פון ה' P.SCHÜTZ

ברוך-קראנקע!!!

J. Rapaport

ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז, פון דעם אין גאנץ פוילן בעריהמטען ספעציאליסט ארטאפעדער דיר. י. ראפאפארט.
וועלכער עקזיסטירט 30 יאהר און איז געווארען אנערקענט פון פיל בעוואוסטע פראפעסארען.

ברוך-ליידענדע!

ספעציעלע ארטאפעדישע גומי-הייל-בענדאזשען פון מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט בעזייטיגן אהן שום אפעראציע, ראדיקאל שנעל און זיכער מיט דעם גרעסטען ערפאלג, די שווערסטע, געפעהרליכסטע פערעלטערטסטע ליידענדע ברוכען ביי מענער, פרויען און קינדער. — ספעציעלע ארטאפעד. הייל-באנדאזשען פאר צו ריקגעקומענע ברוכען נאך אפעראציעס, ווי אויך ספעציעלע אינדיווידועלע צוגעפאסטע ארטאפעד. בויך-באנדאזשען געגען ארפאלאזען זיך פון מאגען און קישקעס.

פאר קאליקעס, הויקערס און אלערלעי פעהלער פון גוף!

אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט ווערען אויסגעפערטיגט די הייל-בעסטע און פון פיל פראפעסארען אנערקענטע מאדערנע ספעצ. ארטאפעד. הייל-גארסעטען פאר פערקריפונג פון רוקען-ביין (Skrzywienie Kręgosłupa), ביין-שווינד-זוכט, ליטמונגען, פערקרימטע פיס ביי קינדער און ערוואקסענע קינסטליכע הענד (פראטעזען) און פיס, ווי אויך די פראק-טישסטע ארטאפעדישע שפאראטען פאר שמערצליכע פלאטפוס לויט גיפס-מאדעל.

אכטונג! אלע קראנקע אין מיין ארטאפעד. הייל-אנשטאלט, ווערען נאר פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.
30 יעהריגע פראקטיק. פולע גאראנטיע!
טרעפטיגע פרייזען! עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אוו.
עס ווערען אויך אנגענומען מיטגלידער פון אובעזפ. ספאל. (קאסא-כאריך).
ערשטע און איינציגע ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט אין לאדז
Spec. Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped.
פון לעמבערג
Łódź, Wólczańska 10, front, parter, tel. 221-77.

הערצליכען דאנק

היערמיט דריק איך אויס מיין הערצליכסטען דאנק דעם ארטאפעד. ספעציאליסט ה' דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10, פראנט, פארטער, פאר'ן אפגע-האלטען מיר מיין דאפעל-ברוך, וועלכעס האט מיר פיל יאהרען זעהר שווערע שמערצען פערשאפט. איך ערקלער דא מיט צופרידענהייט, דאס א דאנק ה' דיר. י. ר. האט מיט זיין אויסגעצייכענטע מעטאדע זעהר פיל געהאלפען און איך פיהל מיך זעהר גוט און ערגעטסמעהיג, פאר וועלכעס איך דאנק איהם בעסטענס.

אברהם סאמעלגארן, לאדז.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט אפטראגען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר'ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסן איז דער פערלאג נישט פעראנט-ווארטליך. די אדמיג. איז [illegible] אין ביטאג און ביינאכט.

נעקראלאגען 20 גר. א מ/מ (אין דער זייט' שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער-טער 1 זל. יעדעס מיטעלווערטער — 10 גר.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה
פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. און דער זייט' שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . 60 . . . . 4 .
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . 18 . . . . .
אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער, אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman